

Protokół

20. posiedzenia, 3. sesyi, VII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 7. lutego 1898 roku.

Początek o godzinie 10-tej minut 40. przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Modest Karatnicki, Stanisław Niezabitowski, Andrzej Potocki, Mieczysław Urbański.

Obecnych posłów 121.

Ze strony Rządu: c. k. Radca Dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół ósm-nastego posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów; protokół dziewiętnastego posiedzenia złożony jest w biurze marszałkowskiem do przejrzenia.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj, wniesionych po dzień 7. lutego 1898 roku, które przekazano następującym komisjom:

Komisji drogowej Ls. 1567.

Komisji kolejowej Ls. 1568, 1581.

Komisji administracyjnej Ls. 1569 1575, 1576, 1577.

Wydziałowi krajowemu, jako komisji Ls. 1570.

Komisji budżetowej Ls. 1571, 1572, 1579, 1580, 1583, 1584.

Komisji gminnej Ls. 1573, 1574.

Komisji gospodarstwa kraj. Ls. 1578.

Komisji sanitarnej Ls. 1582.

Komisji petycyjnej Ls. 1585.

Po odczytaniu petycji Ls. 1567 Wydziału powiatowego w Kołomyi, o subwencyę na budowę drogi Pererów-Pilipy-Pistyń, przemawia p. Krzysztofowicz, popierając tę petycyę.

Po odczytaniu petycji Ls. 1568, Wydziału powiatowego w Lisku o poprowadzenie linii kolejowej z Sambora przez Wołosate do Berezny, przemawia p. Wiktor, popierając tę petycyę.

Po odczytaniu petycji Ls. 1582, grona członków Towarzystwa Tatrzańskiego w Kołomyi i Krakowie oraz kuracyuszów Szczańnicy i Burkutu, o uregulowanie stosunków

komunikacyjnych do wspomnianych zakładów kąpielowych, przemawia p. Okuniewski popierając tę petycję.

Przemawia pod względem formalnym p. Abrahamowicz i wnosi imieniem komisji budżetowej, ażeby wszystkie petycje, które dziś odczytane zostały, i te, które odtąd wniesione zostaną, przekazane zostały wprost Wydziałowi krajowemu, o ile tyczą się budżetu.

Izba uchwała bez rozprawy ten wniosek.

P. Onyszkiewicz wnosi, aby wniosek p. Średniawskiego o wyznaczenie kredytu na zalesienie stoków górskich, przekazany komisji komasacyjnej przydzielono komisji budżetowej.

Izba uchwała bez rozprawy powyższy wniosek.

P. Onyszkiewicz wnosi zmianę porządku dziennego w ten sposób, aby punkt 12-ty „sprawozdanie komisji komasacyjnej“ umieszczono jako punkt 6-ty.

Izba uchwała bez rozprawy ten wniosek.

Przemawia p. Jaworski i wnosi, aby wniosek p. Potoczka o sądach rozjemczych, przydzielony komisji gminnej, przekazano komisji prawniczej.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie wniosku p. Milana o zarządzenie, aby targi i jarmarki w miejscowościach o ludności mieszanej nie odbywały się w dniu świąteczne obu obrządków katolickich.

Marszałek oznajmia, iż ten punkt porządku dziennego w porozumieniu z wnioskodawcą usuwa do dnia jutrzejszego

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Merunowicza w przedmiocie handlu płodami rolniczymi.

Przemawia p. Merunowicz, uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

P. Jahl wnosi, aby punkt 4-ty porządku dziennego przyszedł pod rozprawę przed punktem 3-cim.

Sprawozdawca zgadza się z tą zmianą.

Następuje:

Sprawozdanie komisji podatkowej o przedłożeniu rządowem z projektem ustawy o uwolnieniu podatku osobisto-dochodowego od podatków krajowych, oraz o uwolnieniu urzędników jakoteż duszpasterzy od dodatków do podatku od poborów służbowych.

Sprawozdawca p. Loewenstein, uwolniony na wniosek sekretarza p. Stanisława Niezabitowskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zaprowadzającą w myśl art. XIII. ustawy państwowej z 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220 o bezpośrednich podatkach osobistych uwolnienie osobistego podatku dochodowego od wszystkich kompetencji ustawodawstwa krajowego podlegających dodatków.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zarządzam jak następuje:

§. 1.

Prawo nakładania dodatków krajowych do rządowych podatków bezpośrednich, służące Sejmowi na podstawie statutu krajo-

wego z dnia 26. lutego 1861 Dz. u. p. Nr. 20, prawo nakładania dodatków powiatowych do rządowych podatków bezpośrednich służące Radom powiatowym na podstawie ustawy o Reprezentacji powiatowej z dnia 12. sierpnia 1866, Dz. u. kr. Nr. 21 samoistnie, względnie za zezwoleniem Wydziału krajowego, lub na mocy specjalnej ustawy krajowej i prawo nakładania dodatków gminnych do rządowych podatków bezpośrednich służące Radom gminnym samoistnie, względnie za zezwoleniem Wydziału krajowego lub za uchwałą Sejmu na podstawie ustawy gminnej z 12. sierpnia 1866, Dz. ust. kr. Nr. 19 w brzmieniu ustawy z 18. marca 1888 Dz. u, kr. Nr. 36, na podstawie ustawy gminnej z 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24, i na podstawie ustawy gminnej z 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51. tudzież statutów dla miasta Lwowa i Krakowa z 14. października 1870, Dz. u. kr. Nr. 79 i 1. kwietnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 7, nie będzie wykonywane co do zaprowadzonego ustawą z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220 podatku osobisto-dochodowego od dnia wejścia w życie tej ustawy państwowej na razie do 31. grudnia 1909 r., o ile w tymże czasie trwać będą ustanowione art. VII. VIII. IX i X. ustawy z 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220 opusty podatkowe i przekazy na rzecz funduszu krajowego. Przez ten okres czasu nie będą również pobierane od podatku osobisto-dochodowego dodatki do rządowych podatków bezpośrednich, nałożone ustawami krajowemi na cele specjalne (szkolne, wyznaniowe, drogowe i t. p.).

§. 2.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi skarbu.

Izba przystępuje do rozprawy ogólnej.

Przemawia p. Komisarz rządowy e k. Radca dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

§. 1.

Prawo nakładania dodatków krajowych do rządowych podatków bezpośrednich, służące Sejmowi na podstawie statutu krajowego z dnia 26. lutego 1861 Dz. u. p. Nr. 20. prawo nakładania dodatków powiatowych do rządowych podatków bezpośrednich, służące Radom powiatowym na podstawie ustawy o Reprezentacji powiatowej z dnia 12. sierpnia 1866, Dz. u. kr. Nr. 21 samoistnie, względnie za zezwoleniem Wydziału krajowego, lub na mocy specjalnej ustawy krajowej i prawo nakładania dodatków gminnych do rządowych podatków bezpośrednich, służące Radom gminnym samoistnie, względnie za zezwoleniem Wydziału krajowego lub za uchwałą Sejmu na podstawie ustawy gminnej z 12. sierpnia 1866, Dz. ust. kr. Nr. 19. w brzmieniu ustawy z 18. marca 1888 Dz. u. kr. Nr. 36, na podstawie ustawy gminnej z 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24, i na podstawie ustawy gminnej z 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51. tudzież statutów dla miasta Lwowa i Krakowa z 14. października 1870, Dz. u. kr. Nr. 79 i 1. kwietnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 7, nie będzie wykonywane co do zaprowadzonego ustawą z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220 podatku osobisto-dochodowego od dnia wejścia w życie tej ustawy państwowej na razie do 31. grudnia 1909 r., o ile w tymże czasie trwać będą ustanowione art. VII. VIII. IX. i X. ustawy z 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, opusty podatkowe i przekazy na rzecz funduszu krajowego. Przez ten okres czasu nie będą również pobierane od podatku osobisto-dochodowego, dodatki do rządowych podatków bezpośrednich, nałożone ustawami krajowemi na cele specjalne (szkolne, wyznaniowe, drogowe i t. p.)

Izba uchwała bez rozprawy §. 1. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 2.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi skarbu.

Izba uchwała bez rozprawy §. 2. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

U s t a w a

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskim, zaprowadzająca w myśl art. XIII. ustawy państwowej z 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220 o bezpośrednich podatkach osobistych uwolnienie osobistego podatku dochowego od wszystkich kompetencyj ustawodawstwa krajowego podlegających dodatków.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskim postanawiam, co następuje:

Izba uchwała bez rozprawy nagłówek i wstęp ustawy zgodnie z wnioskiem komisji:

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski wnosi przystąpienie do trzeciego czytania powyższego projektu ustawy bez czytania.

Izba uchwała przystąpienie do trzeciego czytania projektu ustawy bez czytania, a następnie w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy w trzeciem czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie komisji podatkowej o przedłożeniu rządowem z projektem ustawy o samoistnych podatkach od poborów służbowych.

Sprawozdawca p. Skalkowski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Stanisława Niezabitowskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskim o dopuszczalności zaprowadzenia samoistnych podatków od poborów służbowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskim, rozporządzam co następuje:

§. 1.

Sejm, rady powiatowe i gminne mają prawo, pod warunkami poniżej wymienionymi, uchylać samoistne podatki od poborów służbowych na pokrycie potrzeb kraju, względnie powiatów i gmin.

§. 2.

Podatek ten nie może przekraczać połowy podatku, przypadającego według ustawy państwowej z dnia 25. października 1896 Nr. 220. Dz. pr. p. na pobory służbowe, jeżeli one są jedynym dochodem opodatkowanego.

W razie istnienia równoczesnego kilku takich podatków (krajowych, powiatowych i gminnych) ograniczenie powyższe zastosowane będzie do wymiaru, jaki osiągną te podatki razem wzięte.

Pobory służbowe, wynoszące nie więcej jak 600 złr. w. a. rocznie, są od tego podatku zupełnie uwolnione.

§. 3.

Do nałożenia tego podatku przez Rady powiatowe i gminne potrzebne jest zezwolenie Wydziału krajowego za zgodą c. k. Namiestnictwa.

§. 4.

Od podatków niniejszą ustawą określonych wolni są urzędnicy i słudzy c. i k. Dworu, państwa, kraju, zakładów krajowych wojskowi, tudzież ich wdowy i sieroty co do poborów służbowych i wynikających ze służbowego stosunku pensyi, prowizyi, wsparć i innych dochodów, — wreszcie duszpaste-rze co do swojej kongruy.

§. 5.

Wymienione w §. 1. korporacje, które zaprowadzą samoistny podatek od poborów służbowych, nie mają prawa nakładać dodatków do państwowego podatku od wyższych płac służbowych.

§. 6.

Odgraniczenie miejscowe obowiązku opłacania samoistnego podatku od poborów służbowych, nastąpi wyłącznie według miejsca zamieszkania osoby pobierającej płacę służbową.

§. 7.

Rząd jest upoważniony korporacyom, zaprowadzającym podatek od płac na podstawie niniejszej ustawy, udzielić dat rejestru szacunkowego dla podatku osobistodochodowego, odnoszących się do poborów służbowych, oraz spisy osób, pobierających dochody z płac służbowych, a to celem ułożenia podstawy do samoistnego podatku od służbowych poborów.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi skarbu.

Przemawia p. Zamoyski, i wnosi poprawkę do ostatniego ustępu §. 2, który ma brzmieć jak następuje:

Pobory służbowe wynoszące nie więcej, jak 1.000 zł. w. a. rocznie, są od tego podatku zupełnie uwolnione.

Przemawia p. Rudrof.

Podczas przemówienia p. Rudrofa, przewodnictwo obejmuje Zastępca Marszałka krajowego, ks. biskup Czechowicz,

Przemawia p. Krempa i wnosi:

Sejm Królestwa Galicyi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uchwała:

Nad przedłożeniem rządowem, przyjętem przez komisję podatkową, o uwolnie-

nie poborów służbowych urzędników i służ c. i k. Dworu, Państwa, Kraju, Zakładów krajowych, dalej wojskowych, duchowieństwa i ich dochodów, wynikających ze stosunku służbowego, od podatków i gminy, przechodzi się do porządku dziennego, gdyż słuszność i sprawiedliwość wymaga, aby te zwłaszcza osoby pociągnięte były do wszelkich podatków i dodatków, i żeby można reszcie podatników, nadmiernie obciążonych stosunkowo ulżyć.

Przemawia p. Okuniewski.

Przemawia p. Kramarczyk, zapowiada wniosek, przejście do porządku dziennego nad §. 4, a gdyby ten wniosek się nie utrzymał, postawić poprawkę do §. 4, aby po słowach „zakładów krajowych“ dodać „gminy, zakładów gminnych, funduszów publicznych nauczyciele“.

Przemawia p. Fruchtman.

Na wniosek sekretarza, p. Stanisława Niezabitowskiego, Izba uchwała zamknięcie rozprawy.

Zastępca Marszałka ks. biskup Czechowicz zawiadamia, że do głosu zapisani są pp. Komisarz rządowy, Andrzej Potocki, Abrahamowicz i Średniawski.

Przemawia p. Komisarz rządowy, Radca Dworu, Włodzimierz hr. Łoś.

Przemawia p. Andrzej Potocki, i wnosi, aby projekt ustawy wraz z wszystkimi poprawkami zwrócić komisji, celem zastanowienia się w kierunku poczynionych uwag i przedłożenia sprawozdania jeszcze w bieżącej sesji.

Podczas przemówienia, p. Andrzeja Potockiego, obejmuje Marszałek na powrót przewodnictwo.

Przemawia p. Abrahamowicz.

Przemawia p. Średniawski.

Po zamknięciu rozprawy, przemawia p. sprawozdawca, godząc się na zwrócenie przedłożenia komisji.

Izba uchwała wniosek p. Andrzeja Potockiego.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej, o wniosku p. Bojki i petycjach kilkunastu gmin, w sprawie powierzenia w pasie pogranicznym funkcji rewizorów, gminnym oglądaczom bydła, względnie właściwszego wykonywania ustawy o księgosuszu.

Sprawozdawca p. Trzeciecki. uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd:

1) aby powiększyć ilość rewizorów bydła w pasie pogranicznym:

2) aby zmienić rozporządzenia wykonawcze wydane do §. 8 ustawy z dnia 22. lutego 1888, (Dz. u. p. Nr. 35), w ten sposób, by wolno było rewizorom bydła w pasie pogranicznym wydawać paszporty z ważnością na czas dłuższy niż dziesięciodniowy;

3) aby przedłożył Radzie Państwa projekt uzupełnienia §. 9. ustawy o księgosuszu z dnia 29. lutego 1880, (Dz. u. p. Nr. 37) w tym kierunku, by politycznej władzy krajowej służyło prawo zmniejszać w drodze rozporządzenia pograniczny obszar rewizyjny, aż do 15 kilometrów od granicy.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Bojko i stawia poprawkę do punktu 2-go wniosku, aby zamiast słów: „na czas dłuższy niż dziesięciodniowy“ powiedziano „na czas znacznie dłuższy“.

Przemawia p. Komisarz rządowy c. k. Radca Dworu, Włodzimierz hr. Łoś.

Po zamknięciu rozprawy, przemawia p. sprawozdawca, godząc się na poprawkę p. Bojki.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała bez rozprawy powyższy

wniosek komisji. wraz z poprawką p. Bojki, głosując nad każdym punktem tegoż wniosku oddzielnie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji komasacyjnej, z projektem ustawy, o podziale lub regulacji gruntów wspólnie używanych.

Sprawozdawca p. Pilat, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego, od czytania sprawozdania, prostuje następujące omyłki druku w projekcie ustaw: W §. 2. ustęp drugi, należy wykreślić (§§. 9. i 10.)“; w §. 10, wierszu 6-ym od dołu, zamiast „Sprawy“ ma być „Spory“; w §. 20, wierszu 5-tym od dołu zamiast „w §. 70“ ma być „w §. 67“; w §. 21 wierszu drugim od góry, należy wykreślić słowo „wynagrodzenia“; w §. 22, wierszu czwartym od góry, zamiast „drugich współuczestników“ ma być „innych uczestników“; w §. 41, wierszu 3 im od góry, zamiast „Rzeczoznawcom“, ma być „Znawcom“; w §. 67, wierszu czwartym od góry, należy wykreślić słowo „wprawdzie“; w §. 85, wierszu przedostatnim od dołu, należy wykreślić słowo „wód“; w §. 92, wierszu pierwszym od góry, zamiast „komisji krajowej“ ma być „władzy“; w §. 112, wierszu 4-tym od góry, zamiast „§. 113“ ma być „§. 110“, zaś w wierszu 5-tym od góry, zamiast w „§. 114“, ma być „w §. 111“; w §. 113, wierszu 3-cim od dołu, zamiast „§. 118“ ma być „§. 114“ w §. 117, wierszu 3-cim od góry zamiast „do dni 4“, ma być „do dni 5“; w §. 120 wierszu 3-cim i 4-tym należy wykreślić słowa: „ma być zastosowane“.

Po tem sprostowaniu, odczytuje p. sprawozdawca, następujący wniosek komisji:

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą ustawę:

U s t a w a

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o dzieleniu gruntów

wspólnych i regulacji odnoszących się do ich wspólnych praw użytkowania i zarządu.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam na podstawie zawartych w ustawie państwowej z dnia 7. czerwca 1883 r. Dz. u. p. Nr. 94. postanowień tyczących się dzieleń gruntów i regulacji odnoszących się do nich wspólnych praw użytkowania i zarządu, co następuje;

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

O podziale i regulacji w ogólności.

§. 1.

Grunta, co do których

a) istnieją wspólne prawa posiadania lub użytkowania pomiędzy byłymi Zwierzchnościami i gminami albo dawnymi poddanymi, jakoteż między dwiema lub więcej gminami, albo

b) które użytkowane są przez wszystkich lub przez niektórych członków gminy lub części gminy lub przez wspólności gospodarcze mocą uczestnictwa osobistego lub z posiadaniem gruntu połączonemu — równie jak grunta używane kolejno przez współuprawnionych.

mogą być podług niniejszej ustawy i rozporządzeń wydanych na jej podstawie podzielone albo też może nastąpić regulacja wspólnych praw użytkowania i zarządu odnoszących się do tych gruntów.

§. 2.

Gdziekolwiek w niniejszej ustawie, bez innego określenia jest mowa o wspólnych gruntach, należy rozumieć przez nie grunta w §. 1. oznaczone.

Do wzmiankowanych gruntów zaliczają się — nie naruszając wszakże praw przez zasiedzenie nabytych — także te grunta, które w myśl §. 1. podlegały pierwiej wspólnemu użytkowaniu, następnie jednak przeszły skutek fizycznego podziału w posiadanie prywatne, jeżeli podział ten nastąpił nietylko bez zezwolenia właściwej władzy,

ale także i w księgach hipotecznych nie został przeprowadzony. Do tejże samej kategorii należą dalej i te grunta w §. 1. oznaczone, które na rzecz kaźdoczesnych posiadaczy pewnych realności zapisane są w księgach hipotecznych według idealnych części.

Grunta, które podług patentu cesarskiego z 5. lipca 1853 r. Dz. u. p. Nr. 130. odstąpione zostały do wspólnego użytkowania i wspólnego posiadania pewnej gminie, miejscowości lub ogółowi uprawnionych, jeżeli tylko posiadają warunki w §. 1. wskazane, nie mogą być wyłączone od zastosowania do nich niniejszej ustawy, tak samo jak i grunta stanowiące dobro gminne i podlegające wspólnemu użytkowaniu w myśl §. 68. ust. gm. z 12. sierpnia 1866. Nr. 19. Dz. ust. kr., §. 69. ustawy z 3. lipca 1896. Nr. 51. Dz. ust. kr., §. 74. ust. z 13. marca 1889. Nr. 24. Dz. u. kr.

Natomiast nie można zaliczać między grunta w §. 1. oznaczone, gruntów, stanowiących zakładowy majątek gminy.

§. 3.

Pod wymaganem do zastosowania niniejszej ustawy, wspólnem, lub kolejnem użytkowaniem, rozumieć należy:

1. wspólne, lub kolejne używanie gruntu pod uprawę lub na pastwisko;
2. także użytkowanie trawy, trzciny, drzewa, torfu, darni, lub ściółki.

Obojętnem jest, czy użytkowanie gruntu było równomierne, czy też różne co do przestrzeni, czasu, sposobu i miary użytkowania.

§. 4.

Na żądanie uczestnika (§. 20.) można za zezwoleniem władzy wciągnąć do podziału także i grunt wyłącznie do niego należący, o ile by to przyczyniło się do zadowalniającego rozwiązania wspólności.

Z tego samego powodu przy dzieleniu lub regulacji nieznaczne różnice pomiędzy

udziałami poszczególnych uczestników a przypadającymi za nie wynagrodzeniami mogą być wyrównane pieniędzmi.

Wynikłe stąd wynagrodzenia pieniężne mogą być wydane uczestnikom, którym zostały przyznane, już w toku postępowania (§. 3 ustawy państwowej), jeżeli przez to nie zostaną uszczuplone prawa osób trzecich.

Jako nieznaczną, w myśl ustępu drugiego, uważać należy tę różnicę, która nie przekracza dwudziestej części wartości udziału odnośnego uczestnika, a to z uwzględnieniem już nbytków, lub przyrostów gruntowych (§§. 84. i 85.) wynikłych z powodu urządzeń gospodarczych lub wykupna wzajemnych świadczeń.

§. 5.

Części wspólnych gruntów, które z powodu swego położenia podlegają szczególnym uszkodzeniom albo obciążone są takimi ciężarami gruntowymi, które podział znacznie utrudniają, mogą być wyłączone od podziału.

Do gruntów takich zaliczają się w szczególności te, które w porównaniu z innymi z innymi wspólnymi gruntami podlegają znacznie większemu niebezpieczeństwu uszkodzenia przez zasypywanie, usunięcie, oberwanie się brzegów lub powódzie albo których ciężary gruntowe są szczególnie wysokie lub co do swej wartości trudno oznaczyć się dające.

§. 6.

Jeżeli wspólność gospodarcza oprócz nieruchomości, oznaczonych w §. 1., posiada także i inne nieruchomości albo ruchomy majątek, natenczas należy je w myśl niniejszej ustawy wciągnąć do podziału lub regulacji.

§. 7.

Regulacja wspólnych praw użytkowania polega w miarę istniejących, w danym wypadku stosunków, albo

c) na określeniu samychże praw użytkowania, lub części tych praw pod wzglę-

dem rozciągłości, miejsca i sposobu wykonywania, jakoteż pod względem czasu, miary i trwania użytkowania, albo też

b) na ustanowieniu udziałów w stosunku do całości, według których poszczególne uprawnieni dzielić się mają całym pożytkiem uzyskanym w ciągu pewnego okresu gospodarczego, lub kwotą ze sprzedaży tychże pożytków uzyskaną.

Regulacja tyżająca się prawa zarządu wspólnych gruntów, może być według niniejszej ustawy wtedy tylko przeprowadzoną, jeżeli zarząd tychże gruntów nie został już określony przez ustawę gminną lub inne przepisy dotyczące dobra gminnego, albo też, jeżeli pomimo uregulowania w myśl tych przepisów okazuje się potrzeba wydania jeszcze szczególnych zarządzeń, mających na celu odpowiedni zarząd gruntów, stanowiących zarząd gminy.

§. 8.

Z podziałem i regulacją połączonym być musi zaprowadzenie wszystkich tych wspólnych urządzeń, które są niezbędnie potrzebne, celem utworzenia przystępu do gruntów przyznanych tytułem wynagrodzenia, wszakże ile możliwości unikając ustanowienia służebności, oraz celem umożliwienia odpowiedniego użytkowania tych gruntów albo celem zapewnienia wykonywania praw uregulowanych. Przytem jednak nie należy przekraczać przeczywistej potrzeby a zwłaszcza przy istniejących już drogach, rowach, strumykach i mostach mają być przeprowadzone tylko konieczne zmiany. Zarządzeniom w tej mierze mogą osoby nie będące uczestnikami sprzeciwić się tylko wtedy, gdyby skutkiem tych zarządzeń, wyniknąć mogła znaczna szkoda.

ROZDZIAŁ DRUGI.

O władzach dla spraw podziału i regulacji.

§. 9.

Właściwemi władzami są w sprawach podziału wspólnych gruntów, jakoteż regu-

lacyi wspólnych praw użytkowania i zarządu:

przysięgli komisarze miejscowi.

komisya krajowa przy politycznej władzy krajowej,

komisya ministeryalna przy ministerstwie rolnictwa.

Gdzie w ustawie niniejszej bez bliższego określenia jest mowa o władzach, odnosi się to do władz powyższych.

§. 10.

Do władz tych należy także przeprowadzenie rozprawy i rozstrzygnięcie sporów, które powstaną między uczestnikami (§. 20 niniejszej ustawy) wzmiankowanych w §. 1. gruntów, co do posiadania lub własności pojedynczych części tych gruntów, tudzież przeprowadzenie rozprawy i rozstrzygnięcie co do wzajemnych świadczeń za użytkowanie takich gruntów lub ich ich pojedynczych części. Władze te mają zawsze już przy rozporządzeniu swej czynności sprawdzić, czy zachodzą powyższe warunki ich właściwości.

Spory, tyżące się własności lub posiadania realności, z których posiadaniem połączony jest w myśl niniejszej ustawy udział w gruntach wspólnych albo prawo użytkowania lub zarządu albo też wreszcie roszczenie w myśl §. 23, należą nawet po ogłoszeniu właściwości powyższych władz do zwyczajnego sądziego.

Od terminu oznaczonego w §. 60. tej ustawy, od którego zaczyna się właściwość tych władz, wykluczoną jest właściwość wszystkich innych władz, do których zakresu w innym razie takie sprawy należą. Jeżeli jednak w owym terminie sprawy te były już wytoczone przed sądzią zwyczajnym, natenczas uzasadniona przez to właściwość tego sądziego pozostaje w mocy. Spory takie, o ile ich załatwienie nie miałyby nastąpić podług procedury cywilnej w myśl art. XLVII. ustawy z 1. sierpnia 1895. Nr. 112. D. p. p., winne od tego

czasu toczyć się w dalszym ciągu według przepisów o postępowaniu sumarycznym, chybaaby miało przez to być naruszone prawo formalne, które jedna, lub druga strona sporna.

§. 11.

Sprawy urzędzeń gospodarczych połączonych z podziałem lub regulacją, a względnie sprawy założenia i przyszłego utrzymania tych urzędzeń należą również do władz w §. 9. wyszczególnionych.

Właściwość tych władz odnosi się także do spraw, które w celach podziału, lub regulacji wymagają rozstrzygnięcia ze stanowiska prawa wodnego lub leśnego. Władze te mają przytem stosować przepisy prawa wodnego, względnie leśnego, o ile niniejsza ustawa w tym względzie inaczej nie postanawia.

Jeżeli jednak przy podziale lub regulacji wyłonią się sprawy dotyczące regulacji kolei żelaznych lub dróg publicznych, albo też sprawy podpadające pod ustawę budowniczą, natenczas tego rodzaju sprawy nie należą do zakresu wzmiankowanych władz. W sprawach tego rodzaju po wszystkie potrzebne decyzje lub zarządzenia udawać się trzeba do tych władz, do których ustawowego zakresu one należą.

§. 12.

W postępowaniu podziałowym lub regulacyjnym dochodzenie w sprawach spornych należy do komisarza miejscowego, zaś wydawanie orzeczeń do komisji krajowej z dozwoleniem odwołania się do komisji ministeryalnej.

Komisye te rozstrzygać będą stosownie do postanowień odnośnych ustaw i po dokładnem rozważeniu całej treści rozprawy osądzą, czy to, co strony podają, uważać należy za prawdziwe, lub nie.

W uzasadnieniu swoich orzeczeń winne wspomniane komisye przytoczyć okoliczności, które na ich wydanie wpłynęły.

§. 13.

Komisarzy miejscowych mianuje Namiestnik po porozumieniu się z Wydziałem krajowym i z obu Prezydentami wyższych sądów krajowych z pomiędzy osób ukwalifikowanych dourzędu sędziowskiego lub politycznej administracji, do prawn-administracyjnej służby przy zarządzie lasów państwowych i dóbr funduszowych, do adwokatury lub notaryatu a obznajomionych ze stosunkami rolniczymi, albo też z pomiędzy teoretycznie i praktycznie wykształconych rolników lub leśników, którzy udowodnią znajomość ustaw i przepisów odnoszących się do podziału i regulacji i w związku z niemi będących.

Komisarze miejscowi, którzy już jako urzędnicy państwowi nie złożyli przysięgi służbowej, mająbyć zaprzysiężeni dla poruczonej im czynności i mają odnośnie do tej czynności prawa i obowiązki zaprzysiężonych urzędników.

Komisya krajowa przeznaczona mianowanych komisarzy miejscowych do poszczególnych przeprowadzić się mających podziałów i regulacji. W trudniejszych wypadkach mogą być wyznaczeni osobni komisarze miejscowi dla prawnych i ekonomicznych spraw podziału i regulacji; jednemu z nich poruczy się kierownictwo.

§. 14.

Komisya krajowa przy politycznej władzy krajowej składa się z Namiestnika albo jego zastępcy jako przewodniczącego, referenta, trzech członków ze stanu sędziowskiego i delegata Wydziału krajowego.

W wypadkach w §. 17. przewidzianych komisya krajowa zwiększoną zostanie o jednego członka ze stanu sędziowskiego.

Przewodniczący głosuje także, a przy równości głosów ten wniosek staje się uchwałą, do którego on się przyłącza.

§. 15.

Zastępcę przewodniczącego wyznacza Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem

krajowym i z Prezydentem wyższego Sądu krajowego lwowskiego z pośród członków Wydziału krajowego, referenta zaś sam Namiestnik. Członków ze stanu sędziowskiego wyznacza Prezydent wyższego Sądu krajowego we Lwowie, a delegata Wydziału krajowego Wydział krajowy i to niekoniecznie z pośród swego grona. W ten sam sposób będą wyznaczeni: drugi zastępca przewodniczącego, zastępca referenta, zastępca delegata Wydziału krajowego, wreszcie w odpowiedniej liczbie zastępcy członków ze stanu sędziowskiego.

Zastępcy przewodniczącego mają przy objęciu swoich funkcji złożyć w ręce Namiestnika przyrzeczenie w miejsce przysięgi, iż przestrzegać będą ustaw i sumiennie wypełniać swoje obowiązki.

§. 16.

Skład komisji ministeryalnej oznacza przy zachowaniu przepisów §. 17. Minister rolnictwa w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych i Ministrem sprawiedliwości.

§. 17.

Tak komisya krajowa, jakoteż komisya ministeryalna wydają swoje orzeczenia na posiedzeniach gremialnych większością głosów. Połowa członków tej komisji uprawnionych do głosowania musi należeć do stanu sędziowskiego. Jeżeli jednak komisya w taki sposób złożona rozstrzygać ma spory, które, jeżeliby nie chodziło o podział albo o regulację, należałyby do ustawowego zakresu zwyczajnych sądów, musi być komisya zwiększoną o jednego członka ze stanu sędziowskiego. W kwestjach gospodarczych należy wezwać i przesłuchać gospodarzy wiejskich lub techników kultury krajowej jako doradców.

§. 18.

W razie przekroczenia tymczasowych lub innych zarządzeń, wydanych w sprawach niniejszej ustawy mogą władze nakładać kary pieniężne do wysokości 100 zł.,

niemniej ustanawiać i nakładać kary porządkowe do 25 zł. wysokości.

Grzywny wpływają do funduszu krajowego.

§. 19.

Bliższe szczegóły odnoszące się do toku czynności wzmiankowanych władz ustanowione będą w drodze rozporządzeń.

ROZDZIAŁ TRZECI.

O interesowanych w podziale lub regulacji.

§. 20.

Za uczestników podziału lub regulacji należy uważać:

1. tych, którzy są w posiadaniu fizycznym lub tabularnym gruntów wspólnych;

2. tych, którzy są w posiadaniu prawa do uczestnictwa w użytkowaniu polegającego na przynależności do związku dawnych poddanych, członków jednej lub więcej gmin, względnie grupy, uprawnionej do użytkowania gruntów kolejno użytkowanych bez względu na to, czy przynależność spowodowaną jest ich osobistymi przymiotami, czy też opiera się na posiadaniu jakiej innej posiadłości gruntowej;

3. tych, którzy rzeczywiście pobierają nadwyżkę przychodu, pozostają po zaspokojeniu roszczeń uprawnionych do użytkowania;

4. gminy bez względu na to, czy podpadają pod którykolwiek z wyszczególnionych w punktach 1—3 warunków, jeżeli od gruntów, które nie są wcale zapisane w księgach hipotecznych, przypisany mają podatek.

Osoby, które w myśl poprzednich postanowień, nie są uczestnikami, lecz na jakiej bądź podstawie prawnej roszczą sobie pretensje do wspólnego lub kolejnego użytkowania, mogą poszukiwać swojej pretensji tylko w sposób przepisany w §. 67.

Pod bezpośrednio interesowanymi w podziale i regulacji rozumieją się uczestnicy, jako też osoby w myśl §. 23. interesowane a to w przeciwstawieniu do tych, którzy po myśli §§. 25—27 są tylko pośrednio interesowanymi.

§. 21.

W razie podziału ma każdy uczestnik w miarę wyników dochodzenia prawo do żądania ekwiwalentu w ziemi z gruntów podzielonych, ustanowionego stosownie do wartości jego udziału w gruntach wspólnych lub gruntach innych włączonych do podziału w myśl §. 4. Wynagrodzenie to ma być ustanowione za wspólną zgodą, albo też na podstawie opinii znawców z zastrzeżeniem możliwego uzupełniającego wynagrodzenia w gotówce z tytułu nieznacznych różnic lub zmniejszenia się obszaru gruntu, wskutek zaprowadzenia urządzeń gospodarczych, lub wykupna wzajemnych świadczeń

W tym samym stosunku, jeżeli szczególne okoliczności innego podziału nie uzasadniają, ma uczestnik prawo do wynagrodzenia z ogólnej wartości innego majątku ruchomego lub nieruchomego w myśl §. 6. do podziału włączonego.

§. 22.

W razie regulacji ma każdy uczestnik w miarę wyników dochodzenia prawo żądać takiego stosunkowego udziału w ogólnym pożytku, jaki pod względem rodzaju i rozmiarów odpowiada stosunkowi dotychczasowego jego prawa do praw innych uczestników. Jeżeli zaś regulacja zasadza się na określeniu poszczególnych praw użytkowania, uczestnik może się domagać, aby mu dotychczasowe jego prawo w niczem uszczuplone nie zostało. W obydwóch wypadkach zastrzega się możliwość wyrównania w gotówce nieznacznych różnic tudzież możliwość wprowadzenia takich ograniczeń, jakie albo wynikają koniecznie z odpowiedniej regulacji wykonywania poszczególnych praw albo też wpływają ze stosunkowego uszczu-

plenia wszystkich lub niektórych pożytków ze względu na trwałe zachowanie wydajności gruntu.

Jeżeliby w tym ostatnim celu pewne pożytki musiały być tak zmniejszone, albo uchylone, iż przez to mieliby poszczególni uczestnicy ponieść dotkliwie straty, ma im być przyznane odszkodowanie, obciążające ogół uczestników a to albo przez przyznanie lub rozszerzenie innych pożytków, albo przez wynagrodzenie w gotówce, stosownie do stanu rzeczy i życzeń interesowanych uczestników.

§. 23.

Osoby, którym służy prawo żądania wzajemnych świadczeń, mianowicie peryodycznych danin, które im za używanie wspólnych gruntów albo części tychże mają uiszczać wszyscy lub niektórzy uczestnicy (§. 1. ust. 2. ust. państw.) mogą żądać w razie podziału, wynagrodzenia w gotówce lub ekwiwalentu w ziemi, według tego, który sposób wykupna władze za stosowniejsze uznają, zaś w razie regulacji, aby odnośne stosunki zostały urządzone w sposób obydwu stronom odpowiadający.

Ci interesowani, chociażby sami nie byli uczestnikami, mogą o tyle brać udział w rozprawach nad podziałem lub regulacją, o ile to do uzasadnienia ich roszczeń i powyżej wspomnianych praw jest potrzebnem.

§. 24.

Zresztą przy oznaczeniu odpowiedniej wartości udziałów w myśl ustępu 1 §. 21., przy oznaczeniu i przyznaniu odpowiednich wynagrodzeń, przy regulacji praw użytkowania w myśl §. 22, niemniej przy uwzględnieniu wzajemnych świadczeń podług §. 23, mają być stosowane przepisy o postępowaniu w sprawach podziału i regulacji (III rozdział) tudzież wskazówki w dotyczących rozporządzeniach zawarte.

§. 25.

Trzecie osoby, które mają hipotecznie zapisane prawo, bądź to na gruncie nie-

gającym podziałowi lub regulacji, bądź też na cudzem prawie użytkowania, ciężącym na tym gruncie, albo też na gruncie, z którego posiadaniem połączone jest prawo użytkowania, mogą wprowadzić celem strzeżenia tego prawa brać udział w postępowaniu tyczącem się podziału, lub regulacji, ale nie mogą przez sprzeciwienie się przeszkodzić podziałowi lub regulacji.

Osoby te nie mają też być przesłuchiwane, przy dokonywaniu wpisów hipotecznych na zasadzie takiego podziału lub regulacji (§. 4. ust. państw.).

Komisarz miejscowy winien pośrednio interesowanych zawiadamiać do rozprawy, jeżeli to zdaje się być potrzebnem do wyjaśnienia stosunków lub utorowania ugody, atoli przybyć oni mogą do rozprawy także bez urzędowego wezwania.

Władze winne baczyć na to ciągle a w szczególności przy potwierdzeniu planu podziału lub regulacji, aby przez podział lub regulację nie zostały uszczuplone prawa pośrednio interesowanych.

§. 26.

Prawa trzecich osób, które są hipotecznie zapisane, na gruncie ulegającym podziałowi, przeniesione będą na działły z tego gruntu utworzone. Wyłączają się od tego i odpadają bez prawa do odszkodowania tylko służebności gruntowe (§. 474 u. c.), które wskutek podziału lub połączonego z nim nawodnienia, osuszenia lub założenia drogi staną się zbytecznymi dla gruntu panującego.

Prawa trzecich osób, które są hipotecznie zapisane tylko na cudzem prawie użytkowania gruntu podzielonego, przeniesione będą na te grunta zamienione, które wchodzi w miejsce uchylonego prawa użytkowania.

Odszkodowania te zastępują miejsce uchylonego prawa użytkowania także co do praw hipotecznie zapisanych na tym gruncie, z którego posiadaniem takie prawo

użytkowania było połączone (§. 5. ust. państw).

§. 27.

Liczebnie oznaczone wierzytelności, które są hipotecznie zabezpieczone na gruncie podzielonym, pozostaną zabezpieczone wyłącznie na tym udziale, który przy podziale dostanie się gminie, części gminy lub wspólności gospodarczej, o ile wierzytelności takie znajdą zupełne pokrycie w pierwszych dwóch trzecich częściach wartości tego udziału gruntu oznaczonej podług czystego dochodu katastralnego, wziętego dwadzieścia razy.

Jeżeli tak nie jest, natenczas niepokrytą pozostałość takiej wierzytelności, a jeżeli żaden udział gruntu podzielonego nie został przekazany gminie, części gminy lub wspólności gospodarczej, całą wierzytelność spłacić muszą niezwłocznie wierzycielowi wszyscy uczestnicy w stosunku do swoich praw udziałowych, wziętych za podstawę podziału. Wierzyciel nie może w przypadku takim odmówić przyjęcia zapłaty, chociażby nawet wierzytelność jego nie była jeszcze płatną.

Jeżeli wierzytelność zabezpieczona hipotecznie na gruncie podzielonym, nie opiewa na kwotę oznaczoną liczebnie, władza usiłować winna nakłonić strony do zawarcia umowy mającej na celu oznaczenie takiej kwoty i podług tego, czy umowa taka przyjdzie do skutku lub nie, albo zastosować postanowienia niniejszego paragrafu, albo przekazać wierzytelność w formie hipoteki łącznej na wszelkie wynagrodzenia z gruntu podzielonego przyznane.

Do wierzytelności hipotecznie zabezpieczonych na rzecz zakładów, które stosownie do swoich statutów uprawnione są do udzielenia pożyczek, tylko pod warunkiem większego bezpieczeństwa, postanowienia powyższe stosować należy tylko o tyle, o ileby to nie uszczuplało większego bezpieczeństwa, statutami tychże zakładów przepisanego (§. 6. ust. państw.).

§. 28.

Zeznane w toku postępowania podziałowego lub regulacyjnego oświadczenia (deklaracje), jakoteż zawarte ugody nie wymagają ani przyzwolenia ze strony trzecich osób, ani też nie podlegają zatwierdzeniu władz administracyjnych lub opiekuńczych, wyjąwszy zastrzeżone ustawą niniejszą zatwierdzenie ze strony Wydziału powiatowego lub krajowego.

Atoli zamiast zatwierdzenia władzy opiekuńczej potrzebne jest zatwierdzenie komisji krajowej lub ministeryalnej (§. 7. ust. państw.).

Jeżeli gminy bez własnego statutu, części gminy albo zakłady takich gmin uczestniczą w postępowaniu podziałowym lub regulacyjnym jako bezpośrednio interesowane strony, to po wdrożeniu postępowania (§. 60.) Wydział powiatowy winien ustanowić dla nich zastępcę (względnie zastępców). Zastępca upoważniony jest do zawierania w imieniu gminy, części gminy lub zakładu gminnego układów i ugód, w których one mają mieć udział.

§. 29.

Stan prawny, wytworzony w toku postępowania podziałowego lub regulacyjnego czy to skutkiem rozstrzygnięcia lub zarządzenia władzy, czy też skutkiem deklaracji interesowanych, zeznanej przed władzą w celu przeprowadzenia podziału lub regulacji, obowiązuje przy zaszłej zmianie posiadania także i następców prawnych nawet wtedy, jeśli posiadanie to na podstawie licytacji sądowej nabyli.

§. 30.

Złożone przed władzą w toku postępowania podziałowego i regulacyjnego, oświadczenia pisemne lub protokolarne, mogą być tylko wówczas odwołane, jeżeli według uznania komisji krajowej odwołanie to nie spowoduje przeszkody w pracach podziałowych i regulacyjnych ze względu na stan, w jakim się w danej chwili znajdują.

§. 31.

Wskutek postępowania podziałowego i regulacyjnego, o tyle tylko zmienia się, lub wstrzymuje dotychczasowe wykonywanie praw, o ile władza w celu stosownego przejścia do nowego ukształtowania posiadania gruntowego wydała w tym kierunku tymczasowe zarządzenia.

Po za tem trwa dotychczasowe wykonywanie prawa bez zmiany i postępowanie podziałowe i regulacyjne nie wstrzymuje egzekucyi na mocy tytułów egzekucyjnych wymienionych w §. 1. ustawy z 27. maja 1896 u. 79. dpp. ani też egzekucyi dla zabezpieczenia.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

Postępowanie w sprawach podziału i regulacyi.

A. Postanowienia ogólne.

§. 32.

Wezwania do potrzebnych w toku postępowania urzędowych rozpraw z poszczególnymi uczestnikami lub grupami tychże mają zawierać:

1. przynajmniej ogólne oznaczenie przedmiotu rozprawy;
2. oznaczenie miejsca i czasu rozprawy;
3. oznaczenie miejsca i czasu, w którym odnoszące się do rozprawy akta, plany, wnioski i t. d. wyłożone są do przejrzania;
4. ewentualne zagrożenie kar pieniężnych na tych, którzy ani przy rozprawie osobiście lub przez pełnomocnika się nie jawią, ani pisemnego oświadczenia przed rozprawą lub też w toku tejże nie wniosą.

§. 33.

We wszystkich wypadkach, w których pisemne wezwanie lub inne zawiadomienie jest koniecznem, albo też według uznania komisarza miejscowego okazuje się potrze-

bnem, ma je tenże wydać i postarać się o doręczenie go jak najmniejszym kosztem albo bezpośrednio przez posłańców, albo przez pocztę lub też za pośrednictwem innych władz.

Do każdego doręczenia lub wezwania, wyjąwszy okólnika, przez adresata podpisać się mającego, będzie dołączony dowód lub arkusz doręczenia wypełniony, z wyjątkiem daty i podpisu.

Ci interesowani, którzy nie mieszkają w okręgu tego sądu powiatowego, w obrębie którego podział lub regulacja się odbywa, muszą na wezwanie komisarza miejscowego ustanowić do odbioru doręczeń pełnomocnika w granicach tegoż okręgu, w przeciwnym bowiem razie komisarz miejscowy sam go ustanowi.

§. 34.

Do rozpraw mają wezwani jawić się osobiście albo przez pełnomocników, dostarczyć żądanych wyjaśnień i przedłożyć potrzebne dokumenta.

Rozprawy przeprowadza się z reguły ustnie z dopuszczeniem prawnych i fachowych doradców.

§. 35.

Jeżeli strona jawi się po rozpoczęciu rozprawy — ma być dopuszczoną do dalszej rozprawy.

W wypadkach, w których dalszy ciąg rozprawy nie odbywa się bezpośrednio po dniu do rozprawy wyznaczonym lecz nowy termin się wyznacza do dalszego prowadzenia rozprawy, strona nie będąca obecną przy poprzedniej rozprawie musi być zawiadomioną o tym dalszym terminie i otrzymać wezwanie do tej nowej rozprawy.

Jeżeli strona jawi się wskutek tego wezwania, ma być przesłuchaną także i co do spraw, podczas jej nieobecności przeprowadzonych, musi jednak ponosić ewentualne koszty swoją nieobecnością spowodowane.

§. 36.

Zastępstwo przy rozprawach sprawują:

1. za małoletnich, kurandów i krydataryuszów: ojcowie, opiekunowie, kuratorowie i zarządcy mas konkursowych;

2. za zgromadzenia duchowne (kongregacye i zakony) przełożony konwentu i jego zastępca;

3. za majątek kościelny: przełożony kościoła, za beneficjara kościelne — użytkownicy;

4. za fundacye kościelne: tychże zwyczajny zarządca;

5. za gminy, części gmin i gminne zakłady, zastępca ustanowiony dla nich przez Wydział powiatowy (§. 28. ustęp 3.):

6. za kraj i gminy w wypadkach nieobjętych punktem 5. tego paragrafu, za niewymienione pod 1—5 osoby prawne, korporacye, spółki i stowarzyszenia: te osoby, które według istniejących ustawowych albo statutowych przepisów powołane są do zastępowania ich na zewnątrz;

7. dobra państwowe i funduszowe, oraz fundacye pozostające pod zarządem państwa, zastępuje przełożony tej władzy, której w kraju przysłuży zwierzchni nadzór nad niemi.

Osoby do zastępowania przy rozprawach uprawnione mogą dać się zastąpić przez pełnomocników, jeżeli jednak same przy podziale i regulacyi dotyczącej ich prywatnego majątku są interesowane, mają ich zastąpić ich zastępcy, albo tychże pełnomocnicy.

§. 37.

Jeżeli ten, którego praw podział lub regulacya dotyczy, nie może być wysłanym, albo jeżeli miejsce jego pobytu nie jest wiadomem, a nie pozostawił pełnomocnika, natenczas komisarz miejscowy postara się u sądu w myśl §. 276, ust. cyw. o ustanowienie dlań kuratora.

§. 38.

Jeżeli realność, z której posiadaniem połączonym jest udział we wspólnych gruntach, prawo użytkowania lub zarządu w myśl tej ustawy, albo wreszcie roszczenie według §. 23, jest współwłasnością kilku osób, natenczas współwłaściciele mają razem tylko jeden głos, a za głos wszystkich uważa się to, za czem oświadczy się większość obliczona podług wielkości udziałów poszczególnych współwłaścicieli.

Jeżeli stosunek udziałów współwłaścicieli jest niepewny lub sporny, natenczas, o ileby wszyscy współwłaściciele jednemu lub kilku z pomiędzy siebie nie przyznali więcej, niż równego udziału lub o ileby jeden lub kilku z nich nie chciało przystać na mniej, niż równy udział, przyjąć należy, iż wszyscy uczestnicy są równouprawnieni. W razie równości głosów współwłaścicieli, to zdanie przyjęte będzie za głos wszystkich, które dla podziału lub regulacyi jest korzystniejsze.

Jeżeli własność takiej realności (ustęp 1.) jest podzieloną między właściciela zwierzchniego, a właściciela użytkowego (§. 357, u. c.) głos w sprawie zastępstwa realności służy tylko właścicielowi użytkowemu. Jeżeli własność takiej realności jest sporną, prawo głosowania ma posiadacz. Gdy zaś posiadanie jest spornem, natenczas strony spór wiodące wyznaczą wspólnie głosującego, a gdyby tego nie uczyniły, ustanowi go komisya krajowa, bądźto na prośbę jednego uczestnika, bądź wskutek relacyi komisarza miejscowego.

§. 39.

Interesowani, mający wspólny interes, mogą do rozpraw dotyczących tychże wspólnych interesów wyznaczyć wspólnych pełnomocników. Komisarz miejscowy ma jednak prawo w wypadkach, w których to dla zawarowania praw, lub dla dobra rozprawy uzna za stosowne, wezwać mocodawców samych do osobistego jawienia się.

Do odbioru doręczeń muszą jednak w wspólnym interesie współdziałające strony na wezwanie komisarza miejscowego wymienić wspólnego pełnomocnika, w przeciwnym razie tenże ustanowiony zostanie przez komisarza miejscowego.

§. 40.

Pełnomocnicy muszą wykazać się pisemnem pełnomocnictwem swego mocodawcy. Tylko mąż uważanym będzie nawet i bez pełnomocnictwa za pełnomocnika swej żony, wyjąwszy, jeśli nie żyje z żoną, albo sam nie jest własnowolny, lub gdyby to domniemane umocowanie wyraźnie zostało odwołanem przed komisarzem miejscowym.

Pełnomocnictwa mogą być także udzielone protokolarnie przed komisarzem miejscowym lub przed sądem. Pełnomocnictwa muszą opiewać na przeprowadzenie w ogólności podziału i regulacyi w myśl tej ustawy, albo też w szczególności pewnego podziału lub pewnej regulacyi, muszą zawierać upoważnienie do składania prawomocnych oświadczeń; zawierania ugód, wyboru sędziów polubownych i zrzekania się bez wynagrodzenia swoich praw — a nie mogą zawierać żadnych ograniczeń, lub zastrzeżeń co do zatwierdzenia ze strony mocodawcy, w przeciwnym bowiem razie nie zostanie pełnomocnik za takiego uznany ani do rozprawy dopuszczonym.

§. 41.

Do przedsięwziąć się mających wizyj lokalnych komisarz miejscowy ma obowiązek zawezwać znawców a w razie potrzeby także i strony.

Znawcom należy dla ich informacji zezwolić na przeglądnięcie dotychczasowych aktów rozprawy i dokumentów dowodowych: mogą oni także przed komisarzem miejscowym postawić wniosek na uzupełnienie sprawy przez dostarczenie brakujących jeszcze dowodów, lub przez przesłuchanie świadków, lub stron samych.

Strone obecne przy przesłuchaniu znawców uprawnione są wnosić postawienie py-

tań celem gruntownego ocenięcia sprawy i obowiązane są dostarczyć znawcom żądanych wyjaśnień i wskazówek.

§. 42.

Z przeprowadzonych rozpraw, dochodzeń i zawartych ugód, mają być spisane i stronom odczytane protokoły, które wolno stronom przejrzeć. Protokoły muszą być podpisane przez prowadzącego rozprawę lub dochodzenie i przez strony, a w razie gdyby do pisania był użyty osobny protokół, także i przez tegoż. Jeśli strona nie umie się podpisać, natenczas imię i nazwisko jej położy na protokole protokolant, a w braku tegoż prowadzący rozprawę.

Odmówienie podpisu, jak i powód odmowy uwidocznią się w protokole. Odmowa ta nie czyni rozprawy nieważną, jeżeli przy spisywaniu protokołu stosowano się do istniejących przepisów.

Ugody dotyczące szczególnego interesu osoby odmawiającej podpisu, mają być uznane jako ni zawarte.

Z wyjątkiem wypadku powyższego co do ugód, wydalenie się strony przed zakończeniem protokołu nie czyni protokołu nieważnym.

§. 43.

W sprawach, które w myśl 2. ustępu §. 10. należą do zwyczajnego sędziego, ale przed niego jeszcze nie zostały wytoczone, ma komisarz miejscowy obowiązek starać się o doprowadzenie ugody do skutku.

§. 44.

Komisarz miejscowy rozstrzyga w pierwszej instancji we wszystkich sprawach, które nie są zastrzeżone wyraźnie orzecznictwu władz wyższych, bądź jako sprawy sporne w myśl §. 12., bądź wskutek innych postanowień ustawy.

Jeżeli po przeprowadzonej rozprawie przedmiot dokładnie został wyjaśniony, mogą być rozstrzygnięcia komisarzy miejsco-

wych stronom interesowanym, obecnym zaraz przy rozprawie ustnie ogłoszone, co w protokole stwierdzić należy. Na żądanie należy w ciągu dni trzech po ogłoszeniu rozstrzygnięcia doręczyć pisemne orzeczenie wraz z powodami. Stronom nieobecnym przy rozprawie ma komisarz miejscowy w każdym razie wydać orzeczenie na piśmie.

§. 45.

Przeciw orzeczeniom komisarza miejscowego można wnieść odwołanie do komisji krajowej, która rozstrzyga ostatecznie.

Przeciw orzeczeniom wydanym przez komisję krajową w pierwszej instancji, służy prawo odwołania się do komisji ministerjalnej.

Odwołania muszą być wniesione w terminie oznaczonym wyraźnie w orzeczeniu pierwszej instancji na ręce komisarza miejscowego pisemnie, albo do protokołu.

Termin ten wynosi 14 dni, wyjąwszy wypadki, w których ustawa inaczej postanawia.

Odwołania przeciw orzeczeniom, które komisja krajowa w sporach między stronami wydała jako władza I instancji, mają być wniesione w dwóch egzemplarzach, z których jeden doręcza się stronie przeciwnej dla ewentualnego wniesienia obrony w terminie 14-dniowym.

§. 46.

Odwołania przeciw takim zarządzeniom lub orzeczeniom komisarza miejscowego lub komisji krajowej, których natychmiastowe wykonanie koniecznym jest dla prawidłowego toku podziału lub regulacji i których wykonanie według zachodzących w poszczególnym wypadku okoliczności, bez narażenia strony interesowanej na szkodę może mieć miejsce — nie mają mocy wstrzymującej. Jednakże stan rzeczy, stworzony za czepionem zarządzeniem lub orzeczeniem, może być dodatkowo sprostowany w odpowiedni sposób, jeżeli się to koniecznym okaże wskutek wyższego rozstrzygnięcia.

§. 47.

Władze uprawnione są każdego czasu jeżeli prawdziwość lub dokładność opinii rzeczoznawców wydaje się im wątpliwą, spowodować wydanie opinii przez innych rzeczoznawców lub też zarządzić jakiegokolwiek inne dochodzenie, mające na celu uzupełnienie, lub sprostowanie dochodzenia.

§. 48.

Wniosek o przywrócenie do poprzedniego stanu, ma być z reguły połączonym z odwołaniem.

Jest on dopuszczalnym tylko w tych wypadkach, w których dopuszczalnym jest także wniosek w postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych.

Co do dopuszczalności, orzeka w pierwszej instancji komisja krajowa.

§. 49.

Jeżeli komisja krajowa, lub ministerjalna w skutek odwołania, lub z mocy nadzoru urzędowego spostrzeże, że przy instruowaniu sprawy zaszyły istotne braki, że pominięte zostały widocznie ważne okoliczności, lub że ustawa została naruszona w taki sposób, iż to może mieć wpływ na wynik całego podziału lub regulacji, albo, iż przez to poszczególni interesowani zostali w swych prawach pokrzywdzeni — natenczas zarządzić ma nową rozprawę lub dochodzenie i może poruczyć przeprowadzenie ich nawet innemu komisarzowi miejscowemu.

B. Przygotowanie planu podziału lub regulacji.

§. 50.

Ogólny (generalny) podział wspólnych gruntów, t. j. podział tychże:

1. Pomiędzy byłymi zwierzchnościami z jednej a gminami lub byłymi poddanymi z drugiej strony,

2. pomiędzy obszarami dworskimi a gminami lub częściami gminy, albo pomiędzy gminami a częściami gmin, —

3. pomiędzy obszarem dworskim, gminą lub częścią gminy z jednej, a wspólnością gospodarczą z drugiej strony;

4. między dwoma lub kilkoma wspólnościami gospodarczemi; ma nastąpić w skutek żądania (prowokacyi) którejkolwiek z powyżej wymienionych stron, między którymi ma się odbyć podział.

Jeżeli prowokacya wychodzi ze strony dawnych poddanych, części gminy lub jakiej wspólności, gospodarczej musi z reguły pochodzić przynajmniej od połowy wszystkich dawnych poddanych, uprawnionych do wspólnego użytkowania, względnie przynajmniej od połowy członków części gminy lub wspólności gospodarczej. Jeżeli jednak chodzi o dobro gminne, musi prowokacya wychodzić przynajmniej od $\frac{2}{3}$ uprawnionych do wspólnego użytku.

Jeżeli wielkość udziałów poszczególnych bezpośrednio interesowanych jest uwidocznioną w księdze gruntowej, wystarczy, jeżeli prowokacya pochodzi od jednej trzeciej części tychże i jeżeli udziały tych prowokantów wynoszą więcej aniżeli połowę wszystkich udziałów.

Prowokacya ze strony gminy lub części gminy ma się opierać na uchwale Rady gminnej potwierdzonej przez Wydział powiatowy, względnie, w razie odwołania przez Wydział krajowy. Takie zatwierdzenie prowokacyi potrzebnem jest także wtedy, kiedy chodzi o prowokację odnoszącą się do dobra gminnego a wychodzącą od uprawnionych do wspólnego użytku.

Prowokacya może być także wniesioną z urzędu przez Wydział krajowy.

§. 51.

Szczegółowy (specjalny) podział wspólnych gruntów, to jest dalszy podział wspólnego udziału otrzymanego przy podziale ogólnym (generalnym), albo też w ogólności

podział gruntu wspólnie używanego pomiędzy:

1. dawnych poddanych,
2. członków wspólności gospodarczej,
3. współuprawnionych do użytkowania gruntów kolejno używanych,

ma nastąpić, pominąwszy wypadki objęte ostatnim ustępem tego §-fu wskutek prowokacyi spowodowanej przynajmniej przez połowę do wspólnego użytkowania uprawnionych.

Jeżeli jednak wielkość udziałów poszczególnych bezpośrednio interesowanych, jest uwidocznioną w księdze gruntowej, wystarczy, jeżeli prowokacya pochodzi od jednej trzeciej części tychże i jeżeli udziały tych prowokantów wynoszą więcej aniżeli połowę wszystkich udziałów.

§. 52.

Prowokacya do podziału ogólnego nie zawiera w sobie prowokacyi do podziału szczegółowego, ten ostatni musi być wyraźnie prowokowany.

Wynagrodzenie i wyłączenie jednego lub więcej współuprawnionych z zachowaniem wspólności między resztą współuprawnionych, nie może być według tej ustawy prowokowane, a chcący osiągnąć taki rozdział wspólności, muszą tego dochodzić w drodze zwyczajnego prawa w miarę przepisów XVI. rozdz. II. cz. pow. ust. cyw., o ile te w danym wypadku znajdują zastosowanie.

§. 53.

Co do wspólnych lasów, może prowokowany podział ogólny lub szczegółowy wtedy tylko nastąpić, jeżeli przez to kultura i odpowiednie zagospodarowanie poszczególnych części lasu nie zostanie na szkodę narażone.

§. 54.

Przewidziana w §. 66. ustawy gminnej z 13. sierpnia 1866, Nr. 19, Dz. ust. kraj.

i §. 67 ust. z 3. lipca 1896 Nr. 51, wreszcie w §. 72 ust. z dnia 13. marca 1889 Nr. 24, Dz. ust. kraj., osobna uchwała Sejmu krajowego, co do podziału dobra gminnego zostaje i nadal w swej mocy. Należy jej zasięgnąć bezpośrednio po wniesieniu prowokacyi.

§. 55.

Regulacya praw użytkowania i zarządu wspólnych gruntów nastąpi z urzędu:

1. jeżeli co do gruntów lasowych ze względów leśno-gospodarczych, lub leśno-policyjnych, lub co do innych gruntów, ze względu na zagrożone interesa publiczne w skutek nieuregulowanego użytkowania lub zarządu przez polityczną władzę krajową za konieczną uznaną zostanie — albo:

2. przy podziałach ogólnych, o ile dalszy podział szczegółowy nie ma miejsca.

§. 56.

Oprócz wypadków w §. 55. wyszczególnionych ma regulacya nastąpić tylko wskutek prowokacyi.

Przy wniesieniu tej prowokacyi mają być zastosowane w sposób odpowiedni postanowienia §. 50 i 51. z tym jedynie wyjątkiem, że wymagane w drugim i w czwartym ustępie §. 50. szczegółowe warunki dla podziału dobra gminnego nie odnoszą się do regulacyi.

§. 57.

Wskutek wniesionej prowokacyi podziału lub regulacyi — albo zarządzenia tej ostatniej z rządu przez polityczną władzę krajową (§. 55. L. 1.) ma komisya krajowa ustanowić komisarza miejscowego, który powinien przedewszystkiem przygotować i ułożyć plan podziału lub regulacyi.

Plan podziału musi zawierać oszacowanie gruntów i praw, które mają być przy wynagrodzeniu albo odszkodowaniu uwzględnione, oznaczenie wysokości odpowiedniego wynagrodzenia i wyszczególnienie wspólnych urządzeń (§. 8.) za niezbędne uznanych.

Plan regulacyjny zawierać musi oznaczenie trwałej wydatności wspólnego gruntu odnośnie do poszczególnych sposobów użytkowania, oznaczenie uregulować się mających praw i przyszłego ich wykonywania w myśl §. 7., oznaczenie ewentualnych wynagrodzeń w gotówce, odszkodowań wymienionych w ostatnim ustępie § 22. i wspólnychurządzeń (§. 8.) za konieczne uznanych w końcu ewentualne zarządzenia co do przyszłego zarządu wspólnych gruntów (statut zarządu).

Postanowienia publiczno prawnej natury nie mogą być objęte planem podziału, względnie regulacyi z wyjątkiem, jeśli dotyczą takich stosunków kultury krajowej, które przy sposobności podziału lub regulacyi mają być uporządkowane. Nie mogą przeto być wydane i do planu wciągnięte postanowienia, które się tyczą zaopatrzenia ubogich, kwaterunku i innych podobnych publicznych ciężarów.

§. 58.

Bliższe postanowienia co do formy i instruowania prowokacyi, oraz co do sposobu jej wniesienia, co do warunków, pod którymi już z góry dozwołanem być może wykluczenie od prowokacyi pewnych poszczególnych parcel wspólnej własności gruntowej, jakoteż co do urzędowych dochodzeń w celu badania samej prowokacyi, wydane zostaną w drodze rozporządzenia.

§. 59.

Jeżeli się okaże, że prowokacya wniesioną została przez mniejszą liczbę uprawnionych, aniżeli jest to wymagane, w myśl §. 50., względnie 51. i 56, natenczas obowiązuje ona tych, którzy ją wniesli — przez rok, licząc od dnia wniesienia, a to na ten wypadek, gdyby w ciągu tego czasu przez przystąpienie innych potrzebna liczba osiągniętą została.

§. 60.

Dzień, w którym komisarz miejscowy rozpocząć ma czynność urzędową, podać

należy do wiadomości Wydziału krajowego i Wydziału powiatowego i ogłosić w urzędowej gazecie krajowej, oraz w gminach tego obszaru, na który jego czynność urzędowa ma się rozciągnąć, z tą uwagą, że poczynawszy od tego dnia nabywają mocy postanowienia ustawy niniejszej co do właściwości władz, dalej co do pośrednio i bezpośrednio interesowanych, jakoteż co do złożyć się przez nich mających deklaracji, lub zawrzeć się mających ugód, nakoniec co do zobowiązania następców prawnych do uznania stanu prawnego, wytworzonego celem wykonania podziału i regulacji.

§. 61.

Komisarz miejscowy kieruje dochodzeniami i rozprawą. Jest on odpowiedzialnym za prawidłowe przeprowadzenie postępowania.

Przy podziale i o ile tego potrzeba wymaga, także i przy regulacji współdziałają przy komisarzu miejscowym w miarę postanowień tejże ustawy i odnośnych rozporządzeń.

1. Delegat Wydziału krajowego.
2. Personal techniczny potrzebny do prac geometrycznych (§. 63).
3. Potrzebne ponadto pomocnicze siły techniczne, oraz rzeczoznawcy.

§. 62.

Wydział krajowy ma prawo wysłać do takich podziałów lub regulacji, w których bezpośrednio jest interesowaną gmina albo część gminy lub zakład gminny, swojego delegata. Komisarz miejscowy jest obowiązany wzywać tego delegata do uczestniczenia we wszystkich rozprawach, które mają wpływ na oznaczenie i uwzględnienie praw i interesów gminy, części gminy lub zakładu gminnego.

Delegatowi temu służy także prawo stawiania przed komisarzem miejscowym wniosków na przeprowadzenie takich dochodzeń, rozpraw, lub wydanie zarządzeń, które ze względu na zawarowanie intere-

sów gminy, lub części gminy, lub zakładu gminnego uzna za konieczne lub pożądane. Delegat ów nie może jednak wskutek nieprzychylenia się komisarza miejscowego do jego żądań, wnosić odwołania, lecz ma w tym względzie zwrócić się do Wydziału krajowego, któremu wolno przedstawić odnośną sprawę komisji krajowej w celu wydania takich zarządzeń, jakie komisya ta z mocy służącego jej nadzoru z urzędu (§. 49.) uzna za stosowne.

§. 63.

Personal techniczny potrzebny do prac geometrycznych ustanowi Wydział krajowy na koszt kraju i odda go do dyspozycji przewodniczącego komisji krajowej.

Bliższe szczegóły co do urządzenia służby technicznej i co do sposobu opędzania odnośnych kosztów określi rozporządzenie, które Namiestnik wyda na podstawie porozumienia z Wydziałem krajowym.

Z ustanowieniem geometry, jeżeli tego szczególne okoliczności nie wymagają, można się wstrzymać aż do czasu rozprawy określonego w §. 83. tej ustawy, a tymczasem potrzebne daty geometryczne mają być wyjęte z operatów katastralnych.

§. 64.

Osoby fachowe, potrzebne do innych prac technicznych, jak przedewszystkiem techników melioracyjnych i leśnych, dozorców melioracyjnych, jako też znawców do szacowania i ludzi do wskazywania granic, powołuje komisarz miejscowy z grona osób w swym zawodzie doświadczonych, względnie z biegiem granic dokładnie obznajomionych, a to z wyjątkiem nagłych wypadków, po wysłuchaniu uczestników. Komisarz miejscowy ma ich zaprzysiądz na sumienne wykonywanie poruczonych im czynności, jeżeli nie są stałymi znawcami sądowymi.

§. 65.

Przy rozpoczęciu prac wstępnych należy na polecenie komisarza miejscowego

obejść granice wspólnych gruntów w towarzystwie osób znających dokładnie granice i gdzie tego zajdzie potrzeba, dokładnie je odznaczyć. Do tej czynności należy zaważać sąsiadnich właścicieli gruntów, a jeżeli granice obszaru są zarazem granicami gminy lub obszaru dworskiego, także i zastępców gminy sąsiedniej lub obszaru dworskiego a w każdym razie wiadomych uczestników.

Z tej czynności należy spisać protokół i jeżeli przy tej sposobności wyjdą na jaw spory między uczestnikami co do własności lub posiadania, postara się komisarz miejscowy o jak najrychlejsze dochodzenia w tych sporach; zaś co do sporów z innymi osobami postąpi stosownie do §. 43.

§. 66.

Równocześnie winien komisarz miejscowy przystąpić z urzędu do możliwie zupełnego i dokładnego zestawienia wszystkich osób bezpośrednio interesowanych w podziale lub regulacji, a to przez przesłuchanie naczelników gmin, przełożonych obszarów dworskich oraz za pomocą innych stosownych dochodzeń.

Zestawiona na podstawie tych dochodzeń przez komisarza miejscowego lista bezpośrednio interesowanych ma być wyłożoną do przejrzania przez dni 14 na odpowiednim miejscu tego okręgu, w którym podział lub regulacja się odbywa. Miejsce i czas wyłożenia należy obwieścić przynajmniej trzy dni naprzód w gminach wspomnianego okręgu, jakoteż i w tych gminach, w których prawdopodobnie interesowani znajdowaćby się mogli — z tą uwagą, że wolno każdemu w przeciągu czasu do wyłożenia listy wyznaczonego i jeszcze w dalszych ośmiu dniach wnieść u komisarza miejscowego zarzuty przeciw prawdziwości i dokładności listy. Zarzuty te rozstrzygnie komisya krajowa, a w razie odwołania komisya ministerjalna.

Za zezwoleniem komisji krajowej można od wyłożenia listy i odpowiedniego

ogłoszenia jako oddzielnego aktu rozprawy odstąpić i połączyć to z wyłożeniem wymienionego w §. 76 rejestru praw udziałowych.

Przy takich podziałach i regulacjach, w których bezpośrednio interesowaną jest mniejsza liczba osób, a które nie dotyczą publicznych interesów, może być za przyzwoleniem krajowej komisji całkiem zaniechanem postępowanie odnoszące się do listy bezpośrednio interesowanych, jeżeli nie zachodzi uzasadniona wątpliwość, iż liczba interesowanych nie została w zupełności wyśledzoną i jeżeli prawa udziałowe są określone albo w księdze gruntowej, albo w drodze porozumienia.

§. 67.

Jeżeli komisya krajowa w miarę zachodzących okoliczności w tem lub późniejszym stadyum postępowania uzna to za potrzebne, polecić winna komisarzowi miejscowemu ogłoszenie w urzędowej gazecie krajowej edyktu tej treści, że osoby nie będące dotychczas interesowanymi — jeżeli z jakichkolwiek prawnych powodów do wspólnego lub kolejnego prawa użytkowania wspólnych gruntów, będących przedmiotem podziału lub regulacji roszczą sobie prawo — mają odnośne żądania pod groźą utraty swych praw wnieść w przeciągu dni 90 do zwyczajnego sędziego, z powołaniem się na wspomniany edykt.

Sądy, przed które takie roszczenia zostały wniesione, są obowiązane zawiadomić o tem komisarza miejscowego, a komisya krajowa może, jeżeliby dalsze prowadzenie rozprawy podziałowej lub regulacyjnej przed ostatecznym rozstrzygnięciem tych pretensyj nie było wskazane, zarządzić czasowe zastanowienie tego postępowania.

§. 68.

W sprawie oznaczenia praw udziałowych poszczególnych uczestników winien komisarz miejscowy w każdym wypadku starać się o przyprowadzenie do skutku,

ugody, a to o tyle, o ile przez to nie są narażone prawa osób trzecich.

Gdyby taka ugody nie przyszła do skutku, natenczas o ile szczególne okoliczności nie uzasadniają innego stosunku, należeć się będzie gminie — za jej udział w gruntach podlegających podziałowi lub regulacji, których własność zapisana jest na nią w księdze hipotecznej (§. 20. l. 1.) lub co do których zachodzi wypadek przewidziany w §. 20. l. 4. — w razie podziału dziesiąta część w ziemi, w razie regulacji dziesiąta część uregulować się mającego wspólnego użytku (§§. 21. i 22.).

Prawa udziałowe innych uczestników występujących w myśl §. 20. l. 1—3 winne być w braku porozumienia stwierdzone na podstawie dokumentów, orzeczeń władz lub zbadanego prawnego stanu posiadania.

W braku tego rodzaju prawnych tytułów należy oznaczyć stosunek udziału według przeciętnego wyniku faktycznego wykonywania praw użytkowania z ostatnich lat dziesięciu przed rozpoczęciem czynności urzędowej komisarza miejscowego, przyczem jednak nie będą uwzględnione ani przekroczenia oczywiście niedozwolone ani też uszczuplenie lub całkowite odjęcie użytku, spowodowane przypadkiem lub samowładnie.

W braku podstaw do oznaczenia przeciętnej z tego dziesięcioletniego okresu, albo jeżeli prawo użytkowania nie miało być wykonywane corocznie, należy na podstawie orzeczenia znawców skreślić należną miarę użytku w pierwszym wypadku z uwzględnieniem potrzeb domowych i gospodarczych, w drugim zaś według wszystkich miarodajnych okoliczności oznaczyć wysokość użytku roczną, względnie peryodyczną.

§. 69

Celem ocenienia wspomnianych w poprzednim paragrafie niedozwolonych przekroczeń lub przypadkowych uszczupleń użytkowania należy, jeżeli szczególne stosunki prawne nie uzasadniają innej miary ocenienia, wychodzić z tej zasady, że uży-

tkowania przechodzące zwykłą miarę potrzeb domowych i gospodarczych mają być uważane jako niedozwolone przekroczenia, a użytkowania niewykonywane z powodu zarazy, wojny, nieurodzaju lub innych nadzwyczajnych przyczyn, jako przypadkowe uszczuplenia. Potrzeby na dom i gospodarstwo należy wymierzyć:

1. co do paszy i ściółki według ilości bydła potrzebnej do własnego domowego gospodarstwa uczestnika, którą to ilość oznacza się, jeżeli na podstawie orzeczenia znawców więcej przyznać nie wypadnie na jedną krowę miejscowej rasy. Do tej liczby bydła należy doliczyć takiemu uczestnikowi, który posiada odpowiednie grunta do produkcji paszy zimowej taką ilość bydła, jaka paszą z tych gruntów uzyskaną może być przezimowaną, a to o tyle, o ile potrzebna dla tej ilości bydła pasza letnia nie mogła być dostarczana z innych gruntów, na których odnośny uczestnik posiada prawo paszenia lub koszenia trawy,

2. co do koszenia trawy również według ilości bydła, która wymieniona w punkcie 1. paszą może być przezimowaną, o ile pasza potrzebna do karmy przez lato musi być dostarczaną ze wspólnych gruntów, a to z braku uprawnienia dotyczącego uczestnika do pasania na innych gruntach.

3. co do poboru trzciny i cięcia darni, o ile ona nie jest przeznaczona na nawóz, według ilości używanej zwykle w danej miejscowości i najodpowiedniejszej miary do oznaczenia tej ilości,

4. co do drzewa budowlanego w miarę potrzeby na utrzymanie domu mieszkalnego i budynków gospodarczych uczestnika wedle miejscowego sposobu budowania, a co do drzewa opałowego i torfu, według przeciętnej miejscowej potrzeby dla gospodarstwa jednej rodziny,

5. co do darni nawozowych według powierzchni roli, jaką każdy poszczególny uczestnik stosownie do istniejącego zwyczaju miejscowego tą darnią nawozi.

Do gruntów w ustępach 1., 2. i 5. wyszczególnionych a przydatnych do produkcji zimowej paszy, względnie do gruntów nawożonych darnią, należy zaliczyć tylko takich, które już w czasie dziesięcioletniego w §. 68 określonego okresu należały do gospodarstwa dotyczącego uczestnika.

§. 70.

Prawa udziałowe uczestników należy szacować w wypadkach podziału zawsze równocześnie z ich oznaczeniem (§. 68), zaś w wypadkach regulacji tylko wtedy, gdy tego wymaga potrzeba. Również ma być przedsięwzięte oszacowanie samychże gruntów podziałowi ulegających, względnie ich poszczególnych części na podstawie ich wydatności, zaś przy regulacjach należy obliczyć trwałą wydatność wspólnego gruntu z uwzględnieniem poszczególnych sposobów jego użytkowania.

Oszacowanie gruntów podziałowi ulegających odbywa się przy zastosowaniu §§. 72 do 73, oszacowania innych w myśl §. 6 do podziału włączonych nieruchomości lub innego majątku, niemniej oszacowania praw udziałowych poszczególnych uczestników i obliczenia wydatności gruntu przy regulacji dokonywa komisarz miejscowy na podstawie opinii znawców.

Za zezwoleniem komisji krajowej można o tyle odstąpić od osobnego szacowania praw udziałowych lub gruntów podziałowi ulegających, o ile w danym wypadku wystarcza do przedstawienia istotnej wartości porównawczej, podanie znanej okoliczności n. p. rozciągłości prawa udziałowego lub powierzchni gruntu.

§. 71.

Ustalenie wartości gruntu ulegającego podziałowi może nastąpić albo jednomyślnie, albo na podstawie opinii znawców. W pierwszym wypadku wymaga zgoda potwierdzenia komisarza miejscowego, w drugim zaś wypadku dokonywa tenże oszacowania na powyżej wyrażonej podstawie.

W każdym razie ma on w myśl ogólnych przepisów (§. 25 ustęp 4), baczyć na to, aby prawa pośrednio interesowanych w niczem uszczuplone nie zostały.

Znawcy mają przy oddaniu swej opinii co do bonifacyi t. j. oszacowania według pewnych klas szacunkowych, postępować w następujący sposób:

1. ustanowić szemat bonitacyjny t. j. skalę istniejących w okręgu podziałowym stopni wydatności gruntowej;

2. rozklasyfikować t. j. oznaczyć i miejscowo odgraniczyć te części obszaru polowego, które mają być zaliczone do jednej i tej samej klasy, względnie do poszczególnych klas szematu bonitacyjnego;

3. tarfować t. j. obliczyć czysty przychód każdej poszczególniej klasy szematu bonitacyjnego.

§. 72.

Przy bonitacji trzeba na to uważać, aby każdy grunt, względnie każda część gruntu oszacowana była w stosunku do takiego przychodu, jaki grunt ten ze względu na swą istotną, albo skutkiem trwałych wkładów uzyskaną jakość; na swoje położenie i stan, w jakim się w chwili oszacowania znajduje, może przynieść każdemu posiadaczowi w danej miejscowości przy należytem i stosunkom miejscowym odpowiadającym zagospodarowaniu. Grunta nie będące dosyćczas w kulturze i przeznaczone do wykarczowania, kawałki gruntów lasowych, które nadają się do przemiany w grunta uprawne, szacuje się według ich przyszłej wartości jako grunt w kulturze będący i zalicza się do odpowiedniej klasy.

§. 73.

Następujące stosunki i przedmioty nie mają być uwzględnione przy oszacowaniu gruntu:

1. przemijający, niezwykle wysoki, albo z zaniedbania wynikły niski stan kultury i nawożenia;

2. niedostateczne wyzyskanie ostatniego znawożenia i kosztów uprawy wyłożonych w celu przysporzenia peryodycznie powtarzających się przychodów;

3. plantacye, znajdujące się na gruncie, mające przysporzyć szczególny przychód n. p. drzewa owocowe, plantacye łożyny i t. p.

4. drzewostany, przeznaczone na ścięcie bez różnicy, czy się nadają już do ścięcia lub nie;

5. poszczególne urządzenia gospodarcze znajdujące się na gruncie, a dające się łatwo bez znacznego zmniejszenia wartości gruntu oddzielić n. p. płoty.

Uwzględnienie tych stosunków i przedmiotów, nastąpi według §. 91.

§. 74.

Komisarz miejscowy ma również zbadać i oznaczyć prawa osób, biorących udział w podziale lub regulacyi w myśl §. 23.

O ile chodzi o podział wspólnych gruntów, a przeto o wykupno, tych praw, ma komisarz miejscowy przeprowadzić oszacowanie tych praw na podstawie opinii znawców, biorąc za podstawę oszacowania dwudziestokrotną kwotę czystej wartości rocznych danin, lub świadczeń.

Przy tem dochodzeniu i oszacowaniu mają być wzięte za podstawę, w braku specjalnych tytułów prawnych stosunki faktyczne z ostatnich 10 lat, poprzedzających urzędową działalność komisarza miejscowego. Jeżeliby z tego 10-letniego okresu brakowało dostatecznych dowodów, albo jeżeli odnośne świadczenie nie każdego roku miało być dopełnione, ustanowi się rozmiary i wartość tych praw na innych odpowiednich podstawach na zasadzie opinii znawców. Ten sam sposób postępowania zastosować należy także we wszystkich tych wypadkach, w których z prawa pobierania opłaty za uczestnictwo w użytkach z dobra gminnego w okresie powyżej ozna-

czonym, albo wcale nie korzystano, albo też pobierano jedynie niestosunkowo małą opłatę.

Prawnie nieusprawiedliwione uszczuplenie, albo całkowite odjęcie tych pożytków i świadczeń nie będzie uwzględnione.

§. 75.

Wierzytelności określonych w §. 27, nie uwzględnia się przy oszacowaniu gruntów wskazanem w §. 70.

Wierzytelności takie należy jednak pod względem ich powstania i istnienia wyjaśnić, a jeżeli się okaże, że taka ubezpieczona wierzytelność nie opiewa na pewną liczbęnie oznaczoną kwotę, należy zarządzić, co trzeba w celu doprowadzenia do porozumienia wskazanego w §. 27. Niemniej też ze względu na to, w jaki sposób taka wierzytelność powstała i w jaki sposób kwota z niej uzyskana była użyta, zbadać należy, na czyją korzyść względnie na czyją niekorzyść należy zapisać przewidziane w §. 27 przysługujące zabezpieczenie całej wierzytelności na części gruntów wspólnych, względnie przewidziany tamże obowiązek zapłaty ze strony wszystkich uczestników, lub łączną odpowiedzialność wszystkich wynagrodzeń i w jakim przeto pozostają do siebie stosunku wszystkie po myśli §§. 70 i 74 wysłędzone prawa bezpośrednio interesowanych.

§. 76.

Prawa udziałowe poszczególnych uczestników i osób w myśl §. 23. interesowanych wraz z oszacowaniem ich wartości, następnie wzajemny stosunek tych praw i ich wartości ze względu na przepis §. 78, na koniec oznaczenia wartości gruntów podziałowi ulegających jako też daty co do trwałej wydatności wspólnego gruntu z uwzględnieniem poszczególnych uregulowaniu ulegających sposobów jego użytkowania, ma komisarz miejscowy na podstawie przeprowadzonych dochodzeń i ustalonych okoliczności zestawzić w rejestrze (rejestr praw

udziałowych). Rejestr ten powinien być wyłożony do przejrzania p zez każdego przez dni 14. w odpowiednim miejscu tego obszaru, w którym się odbywa podział lub regulacya. Miejsce i czas wyłożenia rejestru mają być najmniej na trzy dni przed wyłożeniem ogłoszone w gminach wspomnianego obszaru.

Jednocześnie należy doręczyć każdemu bezpośrednio interesowanemu odnoszący się do niego wyciąg z rejestru praw udziałowych z odwołaniem się na postanowienia §. 78.

Przy takich podziałach i regulacjach, przy których jest mała liczba osób bezpośrednio interesowanych i które interesów publicznych w niczem nie dotyczą, można za zezwoleniem komisji krajowej zaniechać wyżej wspomnianego wyłożenia rejestru i odnośnego obwieszczenia, a to jeżeli przepisane w §. 66. wyłożenie listy rzeczywiście już się odbyło, a nie zostało tylko odroczone. W tych wypadkach musi być doręczony każdemu bezpośrednio interesowanemu, cały rejestr w odpisie.

Przy tych podziałach i regulacjach, przy których w myśl ustępu 4. §. 66 odpadło postępowanie w przedmiocie listy bezpośrednio interesowanych, może za przyzwoleniem komisji krajowej odpaść także postępowanie, dotyczące rejestru praw udziałowych.

§. 77.

Jeżeli za zezwoleniem komisji krajowej odstąpiono na razie w myśl §. 66. ust. 3. od wyłożenia wspomnianej także listy, to obwieszczenie przepisane w §. 76 ma nastąpić także i w innych gminach, mianowicie w tych, w których prawdopodobnie mogliby się odnaleźć jeszcze inni niewiadomi interesowani.

§. 78.

Przeciw ustaleniu uprawnień i wartości zapisanych w rejestrze praw udziałowych, jakoteż przeciw wszystkim innym zamie

szczonym także datom jakiegokolwiek rodzaju, może każdy interesowany wnieść zażalenie do komisarza miejscowego. które to zażalenia będą przy współudziale stron rozpatrzone i w toku instancyi rozstrzygnięte.

Termin do wniesienia zażaleń kończy się w ośm dni po upływie terminu zakreślonego do przejrzania rejestru. Dla tych jednak interesowanych, którym należało doręczyć albo wyciągi z rejestru, albo też cały rejestr w odpisie, termin ten upływa w czterestu dniach od wspomnianego doręczenia.

§. 79.

W tem stadyum postępowania musi być także rozstrzygnięte pytanie, czy przy szczegółowych podziałach po wynagrodzeniu prowokantów i tych, którzy się do nich przyłączyli, ci uczestnicy, którzyby sobie życzyli utrzymania wspólności, mogą nadal pozostać w tej wspólności i czy w tym wypadku mają być uregulowane ich prawa użytkowania i zarządu na przyznanem im wspólnie wynagrodzeniu.

Co do utrzymania wspólności rozstrzyga komisarz miejscowy, ostatecznie zaś komisya krajowa, przyczem wtedy tylko nie uwzględnia się żądania o zatrzymanie wspólności, jeżeli albo interesa kultury krajowej, albo w ogóle ważne publiczne względy przeciwno temu przemawiają. O regulacji, jeżeli nie była prowokowaną, należy spowodować orzeczenie w myśli §. 55. punkt 1.

C. Ułożenie i wykonanie planu podziału lub regulacji.

§. 80.

Po ostatecznem rozstrzygnięciu zażaleń wspomnianych w §. 78. i kwestyi wyszczególnionych w §. 79, zatem po ostatecznem ustaleniu praw, będących przedmiotem postępowania podług tej ustawy i ich rozciągłości, w wypadkach zaś określonych ustępem 4. §. 66. i ustępem 4. §. 76. po ukończeniu potrzebnych dochodzeń, winien ko-

misarz miejscowy przystąpić do ułożenia planu wynagrodzenia, względnie planu przyszłej regulacji. Przystąpi tedy: przy podziałach do oznaczenia gruntów, które w zamian za prawa udziałowe mają być przyznane; — przy regulacji do określenia, w jaki sposób dalej użytkowanie gruntu da się urządzić najstosowniej w granicach jego trwałej wydajności, dalej do oznaczenia ewentualnych odszkodowań w myśl końcowego ustępu §. 22. jakoteż do rozprawy co do przyszłego zarządu wspólności. Nadto tak w razie podziału jak w razie regulacji winien komisarz przystąpić równocześnie także do zbadania potrzebnych urządzeń gospodarczych (§. 8) i wyrównań mających się uiszczyć w gotówce, wreszcie do oznaczenia spląt w myśl §. 23.

Sporządzenie potrzebnych obliczeń i planów spowoduje komisarz miejscowy, przyczem będzie miał wzgląd na ewentualne obciążenie obciążenie części podziałowych takimi prawami, które w myśl pierwszego ustępu §. 26. lub w wykonaniu §. 27. na odnośne części udziałowe się przenosi, albo na nich nadal się pozostawia, nie mniej też na obciążenie tychże części służebnościami w §. 86. wspomnianymi, względnie na zmniejszenie wartości z tego tytułu wynikające.

Rozporządzenie wydane w porozumieniu z Wydziałem krajowym określi w jakich wypadkach i pod jakimi bliższymi warunkami krajowe biuro melioracyjne ma współdziałać w projektowaniu owych urządzeń, a w szczególności przy zaopiniowaniu dotyczących projektów.

§. 81.

Jeżeli powierzchnia dróg, rowów i wszelkich innych urządzeń, odpadających wskutek podziału lub regulacji większą jest niż przestrzeń, która dla urządzeń wyszczególnionych, w §. 8. jest potrzebną, winno się w braku innego układu rozdzielić nadwyżkę między uczestników w stosunku do wartości tego, z czem uczestniczą w podziale

lub regulacji, albo też uwzględnić tę okoliczność przy ustanowieniu ich wynagrodzenia. Ewentualny brak pokryją w tym samym stosunku uczestnicy, wynagrodzenia zaś odpowiednio umniejszyć należy.

Gdyby zaś konieczna potrzeba tego rodzaju wspólnych urządzeń wyłoniła się dopiero później w takim stadium postępowania w ktorem to przepisanie zbywającej lub brakującej powierzchni gruntu mogłoby nastąpić tylko przez wymagające dłuższego czasu lub kosztowne zmiany w dokonanych już przedwstępnych pracach, natenczas muszą dotyczący uczestnicy odstąpić wspomniany grunt za zupełnem wynagrodzeniem pieniężnem, które w braku porozumienia oznaczy władza.

§. 82.

Do urządzeń, które podwyższają gospodarczy użytek z niektórych tylko gruntów przyznanych jako wynagrodzenie, mają być zastosowane przepisy pierwszego ustępu §. 81. z tem ograniczeniem, że potrzebna ilość gruntu będzie dostarczoną na rachunek tychże wynagrodzeń, o ile już przy obliczeniu tych wynagrodzeń nie uwzględniono tego, że zaprowadzenie owych urządzeń nastąpi kosztem wszystkich uczestników.

§. 83.

Uczestnicy, których posiadłość gruntuwa przez zaprowadzenie urządzeń gospodarczych spowodowanych podziałem lub regulacją nie odniesie żadnej korzyści lub korzyść nieznaczną, nie stojącą w żadnym stosunku do podanego w pierwszym ustępie §. 81. wymiaru, winni być uwolnieni od udziału w dostarczeniu potrzebnego do tych urządzeń gruntu albo całkiem albo w części istotnym stosunkom odpowiadającej.

§. 84.

W braku odmiennego układu albo specjalnego prawnego zobowiązania mają ucze-

stnicy ponosić kosztu zaprowadzenia urządzeń gospodarczych włącznie z odszkodowaniami, należącymi się w gotówce w myśl drugiego ustępu §. 81. z tytułu dostarczenia gruntu pod urządzenie gospodarcze lub z jakiegokolwiek innego tytułu, i to w takim stosunku, w jakim w myśl §§. 81—83. uczestniczą w nadwyżce względnie w pokryciu brakującej części gruntu.

§ 85.

Według tych samych zasad, które przy zakładaniu wspólnych urządzeń obowiązują, ma się uregulować także obowiązek utrzymania tych urządzeń. O ile się to tyczy utrzymania budowli wodnych mogą być odnośni uczestnicy zmuszeni na podstawie orzeczenia władzy do zawiązania spółki wodnej w myśl przepisu §. 45. ustawy wodnej z 24 marca 1875 Nr. 38. Dz. ust. kraj. a to bez osobnej w tym celu ustawy krajowej.

§. 86.

Jeżeli odpowiednio użytkowanie gruntu przyznanego jako wynagrodzenie nie jest możebnem bez ustanowienia służebności na innej do podziału wciągniętej parceli gruntowej, winno się stosunek tej służebności ściśle określić i uwzględnić okoliczność tę przy oszacowaniu odnośnego gruntu. Gdyby jednak dokonane już oszacowanie nie dało się cofnąć bez długotrwałych, lub kosztownych zmian w dotychczasowych pracach, ma być odpowiednie odszkodowanie w braku porozumienia oznaczone z urzędu.

§. 87.

Przy oznaczeniu poszczególnych wynagrodzeń w ziemi, winno się o tyle uwzględnić życzenia bezpośrednich uczestników, o ile to możliwem jest bez naruszenia przepisów ustawy lub bez uszczerbku dla takich interesów publicznych, którym przez podział zadość uczynić można.

Jeżeli przy podziale bezpośrednio jest

interesowaną gmina, część gminy, lub zakład gminy przede wszystkim uwzględnić należy, aby takie nieruchomości, które w myśl §. 6. do podziału się włączają, a których gmina, część gminy lub zakład gminny dla celów publicznych potrzebuje, nie były im odjęte tudzież, aby były przyznane im możliwie potrzebne jeszcze dla tychże celów powierzchnie gruntu w stosownem położeniu. Tę ostatnią okoliczność należy uwzględnić przy rozstrzygnięciu pytania, czy wymieniona w § 23 wierzytelność ma być wykupioną w pieniądzu lub ziemi, jakoteż przy oznaczeniu wynagrodzenia w ziemi.

§. 88.

Za to, co w myśl §. 73. 1. 1 i 2 pozostało nieuwzględnione przy oszacowaniu poszczególnych gruntów winno być dane wynagrodzenie w pieniądzu, jeżeli między tym, któremu odnośna część ze wspólnych gruntów, albo grunt prywatny do podziału włączony ma być przydzielony (następca w posiadaniu) a zastępcą wspólności mającej być zniesioną, względnie ustępującym posiadaczem, nie został zawarty układ odmienny.

Na żądanie zastępcy wspólności względnie ustępującego posiadacza musi następca w posiadaniu przyjąć oznaczone w § 73. 1. 3. plantacje za zapłatą oszacowanej wartości. To samo stosuje się także do wspomnianych w § 73. 1. 4. nierębnych drzewostanów, podczas kiedy drzewostany przydatne do ścięcia mogą być według wyboru zastępcy ustępującej wspólności, względnie ustępującego posiadacza gruntu, albo w odpowiednim terminie wycięte, albo pozostawione następcy za uiszczeniem oszacowanej wartości. W wypadku zastrzeżonego wyrębu należy się temu, który grunt zamieniony otrzymuje, stosowne odszkodowanie za ubywającą mu tymczasowo z odnośnego gruntu część zwykłego przychodu.

Wymienione w §. 73. 1. 5. urządzenia, mogą być według wyboru tego, któremu

grunt przyznany został, albo pozostawione przy gruncie za uiszczeniem ich wartości szacunkowej, albo też usunięte w stosownym czasie przez rozwiązującą się wspólność, względnie przez ustępującego posiadacza.

Do złożenia oświadczenia w imieniu wspólności, mającej w myśl poprzednio przytoczonych postanowień prawo wyboru, mają uczestnicy wybrać sobie wspólnego zastępcę. Wybór odbywa się na zgromadzeniu zwołanem przez komisarza miejscowego, na które w myśl przepisu §. 32. wszyscy uczestnicy mają być wezwani, większością głosów obecnych uczestników bez względu na rozmiar ich praw udziałowych.

§. 89.

Przy regulacji takich gruntów leśnych, których kultura leśna ma być utrzymaną winien być dla odnośnego lasu sporządzony plan gospodarczy względnie istniejący plan gospodarczy rozpatrzony. Plan ten ma polegać na zasadzie trwałości, a gdyby ta ostatnia z powodu nadmiernego użytkowania lub jakiegokolwiek innego powodu była naruszona w plan gospodarczy tak ułożyć, aby ta trwałość została przywróconą. W szczególności należy ograniczyć poboczne użytki do takiej miary, któraby zapewniła utrzymanie rodzaju drzewa i sposobu zagospodarowania odpowiadającego jakości gleby.

Jeżeli jednak ogólny obszar lasu jest tak mały, albo też stosunki zarządu tak są proste, że uregulowanie gospodarstwa według pewnego planu nie jest koniecznym potrzebem, winno się ustanowić zamiast formalnego planu, sumaryczny program techniczny gospodarstwa lasowego na następnych 10 lat.

Równocześnie winno się polecić posiadaczom lasu, aby wspomniane techniczne programy na następne dziesięciolecia przedkładali władzy politycznej w należytych czasie do zatwierdzenia i nałożyć na nich obowiązek, żeby w razie spowodowanego nadzwyczajną potrzebą odstąpienia od planu

lub programu albo w razie, jeżeli skutek istotnie zmienionych stosunków zachodzi potrzeba dodatkowych zmian w planie gospodarczym lub programie sumarycznym, postarali się o przyzwolenie na takie zmiany ze strony tejże władzy politycznej.

§. 90.

Przy regulacjach wskazanych w poprzednim paragrafie winno się ustanowić porządek lasowy, który ma zawierać:

1. Postanowienia o wykonaniu użytkowania na rachunek wspólny i o rozdziale osiągniętego pożytku lub też przepis, według którego ma się odbywać wykonywanie poszczególnych praw użytkowania a to stosownie do tego, jaki sposób regulacji przyjęto (§. 22). Przytem w szczególności wydane być winny wyczerpujące przepisy, co do zaszanowania zagajników lasowych, a zresztą mają być zastosowane w odpowiedni sposób te postanowienia prawa leśnego, które odnoszą się do lasów obciążonych służebnictwami.

2. postanowienia odnoszące się do wywozu z lasu produktów leśnych lub do innego z nimi postępowania, a to w celu odwrócenia niebezpieczeństwa od owadów.

Postanowienia te winny uwzględnić ile możności istniejące stosunki posiadania i istniejące w zwykłych stosunkach miejscowych większe lub mniejsze niebezpieczeństwo od owadów.

§. 91.

Przy ustanowieniu statutu zarządu (§. 57) winno się w miarę zachodzących w każdym poszczególnym wypadku stosunków mieć głównie na względzie, czy należyty tok zarządu wspólnego gruntu wpływa w większym lub mniejszym stopniu na publiczne interesy.

Stosownie do tego i z możliwym uwzględnieniem życzeń i wniosków uczestników winien być przyszły zarząd wspólnego gruntu uregulowanym, przyczem można postanowić, że zwyczajny zarząd powierzy się za-

rzędcy wybranemu przez uczestników, a w razie, gdyby tego rodzaju wybór nie przyszedł do skutku, zarządcy przez Wydział powiatowy zamianowanemu, że jednak przy ważnych zmianach proponowanych w celu utrzymania lub lepszego użytkowania takiego gruntu, przegłosowani uczestnicy muszą się poddać do decyzji sędziego rozjemczego, albo też władzy administracyjnej.

Jeżeli chodzi o wspólne lasy, dla których w wykonaniu postanowień §. 89. i 90. musi być ustanowiony plan gospodarczy, albo program techniczny i porządek lasowy, należy zarządcy, który w tym wypadku ma być zatwierdzony przez polityczną władzę powiatową, nałożyć obowiązek nadzoru nad wykonaniem planu gospodarczego, lub programu, albo porządku lasowego.

§. 92.

Plan podziału lub regulacji wymaga zatwierdzenia władzy. Przeciw zatwierdzonemu planowi podziału lub regulacji nie może być wniesione żądanie przywrócenia do poprzedniego stanu (§. 8. ust. państw.).

§. 93.

Rozprawa celem potwierdzenia przez władzę planu podziału względnie planu wynagrodzenia praw osób bezpośrednio interesowanych, które w poprzednim okresie postępowania ostatecznie ustanowiono, odbywa się w ten sposób, że plan przez komisarza w myśl postanowień §§. 83—92. ułożony, będzie przez dni 14 wyłożony do przejrzania przez wszystkich interesowanych w gminach, w których się podział odbywa, będzie na gruncie, o którego podział chodzi wytyczony i na żądanie uczestników przez komisarza objaśniony. Przy podziałach mniejszych rozmiarów, albo całkiem prostych, można za zezwoleniem komisji krajowej zaniechać wytyczenia planu na gruncie i objaśnienia tegoż.

Miejsce i czas wyłożenia, jakoteż zamierzone wytoczenie planu, podać należy

do wiadomości najmniej na 8 dni przedtem edyktem, który ogłosić należy w gazecie urzędowej krajowej a jednocześnie w gminach powyżej wyrażonych z wezwaniem, aby tak bezpośrednio jak i pośrednio interesowani, wnieśli do komisarza miejscowego pisemnie albo ustnie do protokołu zarzuty przeciw temu planowi, a to w przeciągu 30-tu dni, licząc od pierwszego dnia wyłożenia w gminie.

Przy podziałach, przy których w myśl §. 66. ust. 4. i §. 76. ust. 4. zaniechano postępowania co do listy bezpośrednio interesowanych oraz co do rejestru praw udziałowych, ma być każdy bezpośredni uczestnik z osobna zawiadomiony o rozprawie nad planem podziału z wezwaniem wspomnianem w poprzednim ustępie.

Wniesione zarzuty rozstrzyga następnie komisya krajowa, a w drodze odwołania komisya ministeryalna.

Termin do wniesienia zarzutów wynosi 14 dni i rozpoczyna się z tym dniem, który bezpośrednio następuje po dniu, w którym orzeczenie komisji krajowej doręczone zostało.

§. 94.

Komisarz miejscowy, winien sprostować plan zgodnie z orzeczeniami komisji krajowej do ostatecznego zatwierdzenia oraz wskazówek co do wykonania planu.

Potwierdzenie planu podziałowego i zarządzenia komisji krajowej co do jego wykonania, winien komisarz miejscowy w tych gminach, których podział dotyczy, obwieścić i doręczyć każdemu z bezpośrednio interesowanych odnośną rezolucją.

§. 95.

Plan regulacyjny sporządzony przez komisarza miejscowego w myśl postanowień §§. 81—91, winien być przez tegoż bezpośrednio interesowanym na osobnej w tym celu zwołanej rozprawie do wiadomości podany, objaśniony i przez dalszych 14 dni wyło-

żony im do przejrzenia. Do udziału w tej rozprawie należy zaważać poszczególnych bezpośrednio interesowanych z tem nadmienieniem, że ewentualne zarzuty przeciw planowi mogą być wniesione do komisarza miejscowego w ciągu 30 dni, licząc od dnia rozprawy, albo pisemnie, albo protokolarnie.

Przy regulacjach, przy których w myśl §. 66. ust. 4. i §. 76 ust. 4. zaniechano postępowania co do listy bezpośrednio interesowanych, oraz co do rejestru praw udziałowych, należy oprócz przepisanego w poprzednim ustępie poszczególnego zawiadomienia ogłosić publicznym edyktem najmniej 8 dni, naprzód miejsce i czas rozprawy nad planem regulacyjnym, w urzędowej gazecie krajowej jakoteż w gminach, w których regulacja ma być dokonana, a to z wezwaniem powyżej oznaczonym.

Zresztą stosują się także i do planu regulacyjnego postanowienia obu końcowych ustępów §. 93, oraz postanowienia §. 94.

§. 96.

Jeżeli w wykonaniu potwierdzonego planu, wynagrodzenie praw określonych w §. 23. nastąpić ma w gotówce, należą się od kapitału przypadającego wierzycielowi od poszczególnych uczestników w miarę ich zobowiązań w planie ustanowionych, odsetki w wysokości 4 od sta, jeżeli w tym względzie nie nastąpiło inne porozumienie i jeżeli nie zachodzi wypadek kompensaty z wzajemną pretensją, wynikającą z tytułu udziału w majątku włączonym do podziału w myśl §. 6. W razie wypowiedzenia ma być kapitał ten spłacony w 10 równych rocznych ratach, z których pierwsza płatną jest w 6 miesięcy po wypowiedzeniu.

Dług ten winien być z urzędu hipotecznie zabezpieczony na gruntach przyznanych odnośnym uczestnikom i to zaraz po innych ciężarach w myśl niniejszej ustawy zabezpieczyć się mających (§. 104.)

Dłużnikowi wolno spłacić dług także i w krótszym czasie.

§. 97.

Jeżeli wartość wynagrodzenia przyjęta za podstawę planu podziałowego zmniejszyła się przed oddaniem, wskutek jakiejś chociażby przypadkowej okoliczności, uczestnik otrzymujący to wynagrodzenie, może w przeciągu dni 60 po wykonaniu odnośnej części planu, żądać od innych uczestników uzupełnienia wartości, które dać mu należy w ziemi, jeżeli grunt uległ zmniejszeniu, a we wszystkich innych wypadkach w pieniądzech.

Jeżeli uczestnik został pokrzywdzony w skutek niedotrzymania wydanych przez władzę zarządzeń co do przejścia w nowo powstałe stosunki posiadania lub użytkowania, albo też w inny sposób, może w przeciągu dni 60 po wykonaniu odnośnej części planu, żądać wynagrodzenia pieniężnego od owych uczestników, z których winy pokrzywdzenie wynikło.

Jeżeli przy dzieleniu lub regulacji wkraść się błąd pomiarowy lub rachunkowy, może uczestnik ponoszący stąd szkodę w przeciągu roku po wykonaniu odnośnej części planu, żądać od uczestników, którym błąd ten wyszedł na korzyść, wynagrodzenia, które dać mu należy w ziemi, jeżeli błąd dotyczył gruntu, a we wszystkich innych wypadkach, w pieniądzech (§. 9. u. p.).

§. 98.

Postanowienia § 97. znajdują odpowiednie zastosowanie także wówczas, jeżeliby która z osób odszkodowanych podług §. 23. została pokrzywdzoną, albo poniosła jaką stratę.

§ 99.

Jeżeli stosunki posiadłości gruntowej wzięte za podstawę planu podziału, zostały w czasie między potwierdzeniem a wykonaniem planu, tak znacznie zmienione wskutek wypadków elementarnych (zmiany biegu wód, trwałe spustoszenia od wód, oberwanie się ziemi i t. d.), że uzupełnienie wartości, w §. 97. przewidziane, nie

zdoła złemu zarządzić, komisya krajowa może na żądanie bezpośrednio interesowanego (§. 20.) unieważnić całkiem lub częściowo plan podziału i, o ileby według okoliczności podział był jeszcze możebny i pożądanym, zarządzić nowe prace przygotowawcze i wygotowanie nowego planu podziału.

Przeciwno takiemu zarządzeniu wolno każdemu uczestnikowi odwołać się do komisji ministerjalnej w przeciągu dni 14. od dnia doręczenia rzeczonych zarządzeń (§. 10. u. p.)

§. 100.

Co do nowych stosunków posiadania i nowych stosunków prawnych, wynikających z planu podziału lub regulacji, nie mniej co do założenia użytkowania i utrzymania połączonych z podziałem lub regulacją urządzeń gospodarczych, winien komisarz miejscowy, o ile plan podziałowy i regulacyjny sam przez się nie wystarcza do dokładnego wyjaśnienia stanu rzeczy, sporządzić osobny dokument (dokument podziałowy lub regulacyjny) i sprawę tę przeprowadzić w przepisany tok instancyj.

Dokument ten może być rozdzielony na dwie części i to w taki sposób, że w głównym dokumencie uwidoczniowany będzie nowy stan posiadania, reszta zaś punktów nie dotyczących się bezpośrednio stanu posiadania, będzie odłożoną do dalszych dochodzeń i dodatkowego dokumentu.

§. 101.

Jeżeli przy wykonaniu planu podziałowego okaże się, że ze względu na nowe odgraniczenie parcel i posiadłości byłoby pożądanym przedsięwziąć zmiany w granicach gminy lub obszaru dworskiego, winien komisarz miejscowy spowodować w tym kierunku dochodzenie stosownie do obowiązujących ustaw i przepisów.

§. 102.

Wyższemu Sądowi krajowemu i skarbowej władzy krajowej winno się doręczyć

po jednej kopii planu geometrycznego (sytuacyjnego) służącego za podstawę planowi podziałowemu, jako też po jednym odpisie potrzebnych dokumentów dowodowych, a to w celu sprostowania ksiąg hipotecznych i ewidencji katastru gruntowego.

§. 103.

Zamknięcie postępowania podziałowego lub regulacyjnego podać ma komisya krajowa do wiadomości publicznej w sposób przepisany w §. 60. Od dnia tego ogłoszenia ustaje właściwość władz wyszczególnionych w §. 9. o tyle, iż te pozostają nadal właściwymi tylko jeszcze do orzekania o roszczeniach przewidzianych w §. 100.

§. 104.

Prawa, które na gruncie podzielonym na rzecz trzecich osób są zabezpieczone, przeniesione będą na grunt przyznany tytułem wynagrodzenia bez odpłaty należności, jeżeli tylko przy przeniesieniu nie ma być wpisana ani zmiana w osobie uprawnionego ani zmiana w rozciągłości prawa.

Przeniesienie majątku, lub nabycie prawa na podstawie planu podziałowego albo regulacyjnego jest wolne od odpłaty należności w ciągu 15-letniego okresu licząc od dnia, w który ustawa niniejsza nabędzie mocy obowiązującej (§. 11 ustawy państwowej).

§. 105.

Prawomocne orzeczenia w tem postępowaniu, wydane przez władze do tego upoważnione, jako też ugody zatwierdzone, mają moc prawną orzeczeń względnie ugód sądowych, albo, o ile chodzi o sprawy z zakresu politycznej administracji, orzeczeń administracyjnych, a względnie ugód przed władzami administracyjnymi zawartych. Wykonanie owych orzeczeń względnie ugód należy do władz, które były właściwymi dla tego rodzaju spraw po za postępowaniem podziałowym lub regulacyjnym (§. 12 ust. państw.).

§. 106.

Wszelkie podenia, protokoły, załączniki, dokumenty prawne, deklaracje, wpisy, orzeczenia, ugody, legalizacje i widymaty wolne są w postępowaniu podziałowym i regulacyjnym od stempli i należności bezpośrednich, o ile nie będą użyte do innego celu.

Przedruki map katastralnych w tem postępowaniu potrzebne, wydawane będą za połowę ceny taryfowej (§. 13. ustawy państwowej).

§. 107.

Bliższe przepisy do powyższych postanowień, dotyczące się urzędzenia służby technicznej przygotowania i wykonania planu podziałowego lub regulacyjnego, skali map i planów, urzędzenia robót geodetycznych, dopuszczalnych różnic pomiarowych i rachunkowych. postępowania przy obliczeniu potrzeb na dom i gospodarstwo, przy oszacowaniu gruntów i praw udziałowych, co do wyłączenia pojedynczych parcel gruntu w celu sprzedaży dla pokrycia, albo umniejszenia ogólnych kosztów podziału, co do okoliczności mających się uwzględnić przy projektowaniu wspólnych urządzeń gospodarczych, co do formularzy i t. p. mają być wydane w porozumieniu z Wydziałem krajowym w drodze rozporządzenia.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

Koszta podziału i regulacji.

§. 108.

Wynagrodzenie, koszta podróży i wydatki biurowe komisarza miejscowego, jakoteż ewentualnie potrzebnych urzędników państwowych, ponosić będzie skarb państwa (§. 14. ust. państw.).

§. 109.

Fundusz krajowy ponosić będzie:

1. Koszta wysłania delegata Wydziału krajowego w myśl §. 62.

2. Wynagrodzenia, koszta podróży i koszta biurowe personalu technicznego

potrzebnego do prac geometrycznych (§. 63) tudzież koszta zakupna potrzebnych map ;

3. Wynagrodzenia i koszta podróży potrzebnych ewentualnie techników melioracyjnych i leśnych oraz dozorców melioracyjnych :

4. Ewentualne wynagrodzenia za inne prace lub materiały użyte dla ogólnych celów podziału lub regulacji

Koszta wymienione pod 2—4 będzie ponosić fundusz krajowy przez lat 15 licząc od wejścia w życie tej ustawy.

§. 110.

Lokalneści potrzebne w siedzibie urzędowej komisarza miejscowego dla prac komisarza miejscowego i tych, którzy w myśl §. 61. mają z nim współdziałać, winny być dostarczone, utrzymywane i opalane na rachunek tych, którzy bezpośrednio są interesowani w podziałach i regulacjach jednocześnie przeprowadzanych.

Lokalneści potrzebnych ewentualnie dla prac powyższych funkcyjaryuszów poza siedzibą urzędową komisarza miejscowego dostarczą bezpłatnie w ten sam sposób bezpośrednio interesowani odnośnego obszaru podziałowego lub regulacyjnego. Ci bezpośrednio interesowani obowiązani są także dostarczyć pomocników do prac geometrycznych, rekwizytów potrzebnych a łatwych do sporządzenia jako to: kołków do pomiarów, tyk sygnałowych i t. p.

Jeżeli miejsce pracy w obrębie obszaru podziałowego lub regulacyjnego, w którym mają przeprowadzić czynność urzędową komisarz miejscowy lub osoby w myśl §. 61. przy nim współdziałające, oddalonym jest od biura albo od miejsca pomieszczenia wspomnianych funkcyjaryuszów nie mniej niż 3 a nie więcej jak 15 kilometrów, mają bezpośrednio interesowani dostarczyć bezpłatnie podwód celem przewiezienia owych osób do tego miejsca i odwiezienia ich napowrót do biura, względnie do miejsca zamieszkania.

W razie niedopełnienia w należytych czasie i sposobie obowiązków określonych w tym paragrafie, komisarz miejscowy ma prawo postarać się o to, czego nie dostarczono a wynikłe ztąd koszta pokryć w myśl §. 112.

§. 111.

Dyety i koszta podróży znawców potrzebnych do szacowania oraz wynagrodzenia ludzi użytych do wskazywania granic ponoszą również bezpośrednio interesowani w danym obszarze podziałowym lub regulacyjnym, a to w stosunku do wartości udziałów, z jakimi uczestniczyli w podziale i regulacji

§. 112.

Z funduszu krajowego asygnowany będzie komisarzowi miejscowemu fundusz podręczny do wyrachowania się, ustanowiony w miarę przypuszczalnego zapotrzebowania, z którego komisarz pokrywać będzie zaliczkowo: 1) koszta wynikłe z zastosowania końcowego ustępu §. 110. 2) koszta określone w §. 111. 3) kwoty potrzebne na wypłatę wynagrodzeń w gotówce, które mają być uiszczone przez poszczególnych bezpośrednio interesowanych (§§. 4., 88., 97., 98.) oraz kwoty potrzebne na odszkodowania oznaczone w §. 22. Kwoty wymienione pod 3) zaliczone będą przez komisarza miejscowego wtedy jedynie, jeśli tego zażąda obowiązany do ponoszenia tych kwot.

§. 113.

Co do ostatecznego ponoszenia kosztów, względnie co do obowiązku zwrotu kwot zaliczkowych w myśl §. 112. z funduszu podręcznego komisarza rozstrzyga, na podstawie przepisów tego rozdziału w pierwszej instancji komisarz miejscowy, a w drugiej i ostatniej instancji komisya krajowa (§. 45). Wyjątek stanowią wypadki, w których kwestya tychże kosztów ma być rozstrzygnięta, w myśl ostatniego ustępu §. 114. razem z główną sprawą, w tym bowiem razie tok

instancji w sprawie głównej, stosuje się także i co do kosztów.

§. 114.

Koszta niewymienione w poprzednich ustępach, a w szczególności:

1. koszta powstałe dla interesowanych wskutek osobistego ich udziału w rozprawach, lub z powodu wysłania pełnomocnika i utracone wskutek tego korzyści;

2. koszta porady prawnej lub fachowej, poniesione przez poszczególnych uczestników.

3. koszta wyłożone na odpisy protokołów rozpraw lub innych aktów i kopii planów żądanych przez strony:

4. koszta rozpraw, które ze względu na prawidłowy tok podziału, lub regulacji były zbędne i które tylko dla osobistych korzyści uczestników przez tychże wywołane zostały;

5. koszta rozpraw spowodowanych z winy interesowanych, w szczególności przez jawienie się dopiero na późniejszym terminie albo przez podniesienie lekkomyślnych pretensyi lub podobnych zarzutów;

6. koszta oznaczenia granic znakami granicznymi, jakoteż koszta i odszkodowania za gospodarze urzędzenia, bądź wspólne, bądź takie które mają na celu podniesienie wartości użytkowania tylko niektórych gruntów (§§. 8. i 82.) — mają ponosić odnośni interesowani, względnie ci, którzy zawinili i to bezpośrednio t. j. bez brania zaliczki z funduszu wymienionego w §. 112.

Czy w pewnej sprawie zachodzi wypadek oznaczony pod l. 4. lub l. 5. i o ile sprawę przegrywający winien jest koszta spowodowane przez własną winę reszcie interesowanych za użycie doradców prawnych i fachowych zwrócić, należy rozstrzygnąć w toku rozprawy razem z rzeczą główną.

§. 115.

Ci, którzy w myśl niniejszych przepisów, mają ostatecznie sami ponosić koszt zaliczone za nich z funduszu podręcznego, są obowiązani do zwrotu tej zaliczki, w przeciągu dni 30 po doręczeniu odpowiedniego nakazu zapłaty.

§. 116.

Koszta podziału i regulacji, względnie zwroty należące się funduszowi krajowemu z powodu danych zaliczek, będą ściągnięte w drodze politycznej egzekucyi.

Bliższe przepisy do powyższych postanowień, dotyczących kosztów podziału lub regulacji, będą wydane w drodze rozporządzeń.

ROZDZIAŁ SZÓSTY.

Postanowienia końcowe.

§. 117.

Przekroczenia postanowień planu regulacyjnego, względnie dokumentu regulacyjnego, będą karane przez władzę polityczną grzywną od 1 do 25 zł. albo aresztem od 6 godzin do dni 5, o ile nie uzasadniają czynu karygodnego według innych ustaw, w szczególności ustawy lasowej.

Ten, który w myśl ostatniego ustępu §. 94. ma czuwać nad wykonaniem planu gospodarczego albo programu i porządku lasowego, winien w razie zaniedbania swego obowiązku być ukarany przez powiatową władzę polityczną grzywną od 1 do 25 zł.

Grzywny wpływają do funduszu ubogich tej gminy, w której przekroczenie popełniono.

§. 118.

Termin, od którego niniejsza ustawa ma wejść w życie, oznaczają po ułożeniu odnośnych rozporządzeń, Ministrowie powołani do wykonania tej ustawy w porozumieniu z Wydziałem krajowym. Termin

ten będzie ogłoszony w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

§. 119.

Z wejściem w życie niniejszej ustawy przestaje obowiązywać patent cesarski z dnia 5. lipca 1853 (Dz. ust. p. Nr. 130.), o ile odnosi się do wzmiankowanych tamże w §. 1. l. 4. wspólnych praw posiadania i użytkowania (§. 15. ustawy państwowej).

§. 120.

Szczegółowe postanowienia, potrzebne w razie zarządzonego w drodze ustawy krajowej podziału wspólnych gruntów celem odpowiedniejszego wykonania nawodnienia lub osuszenia większych obszarów określi rzeczona ustawa krajowa w każdym poszczególnym wypadku w granicach ustawy państwowej z dnia 7. czerwca 1893 r. Dz. u. p. Nr. 94.

§ 121.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: rolnictwa, spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbn.

II. Wysoki Sejm raczy uznać za załatwioną tem samem petycję do L. 651 wniesioną przez 5 gmin powiatu tarnobrzeskiego, w sprawie niepodzielności pastwisk gminnych.

Izba przystępuje do rozprawy ogólnej.

Przemawia p. Średniawski i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie komisji komasacyjnej, z projektem ustawy, o podziale lub regulacji gruntów wspólnie używanych, zwraca się komisji komasacyjnej do odpowiedniej zmiany w kierunku utrudnienia podziału gruntów wspólnych (np. pastwiska gminne) należących do współuprawnionych, mających charakter publiczny.

Izba popiera powyższy wniosek p. Średniawskiego

Przemawia p. Skałkowski.

Przemawia p. Piniński.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej przemawia p. sprawozdawca Pilat.

Izba odrzuca odraczający wniosek p. Średniawskiego.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta :

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

O podziale i regulacji w ogólności.

§. 1.

Grunta, co do których

a) istnieją wspólne prawa posiadania lub użytkowania pomiędzy byłymi Zwierzchnościami i gminami albo dawnymi poddanymi, jakoteż między dwiema lub więcej gminami, albo

b) które użytkowane są przez wszystkich lub przez niektórych członków gminy lub części gminy lub przez wspólności gospodarcze mocą uczestnictwa osobistego lub z posiadaniem gruntu połączonego — równie jak grunta używane kolejno przez współuprawnionych.

mogą być podług niniejszej ustawy i rozporządzeń wydanych na jej podstawie podzielone albo też może nastąpić regulacja wspólnych praw użytkowania i zarządu odnoszących się do tych gruntów.

Przemawia p. Skałkowski i wnosi następującą stylizację §. 1.:

§. 1.

Według postanowień tej ustawy, można podzielić grunta wspólne, albo uregulować prawa użytkowania i zarządu takich gruntów.

Przepisom tej ustawy podlegają :

a) grunta posiadane lub użytkowane wspólnie przez właścicieli majątności dawniej dominikalnych i przez właścicieli realności włościańskich (rustykalnych);

b) grunta zostające we wspólnem posiadaniu lub użytkowaniu dwóch lub więcej gmin;

c) grunta użytkowane wspólnie przez wszystkich członków gminy, albo tylko przez niektórych jej członków;

d) grunta zostające w użytkowaniu części gminy, lub kilku jej części;

e) grunta użytkowane wspólnie przez spółkę rolną, na mocy uczestnictwa osobistego, albo z posiadaniem realności połączonego;

f) grunta używane kolejno przez współuprawnionych.

Izba popiera powyższą poprawkę p. Skałkowskiego.

Przemawia p. Merunowicz i wnosi, aby te paragrafy projektu ustawy, co do których zgłoszone zostaną poprawki, odesłać z poprawkami do komisji, inne paragrafy zaś, do których poprawki nie zostaną zgłoszone, aby uważane były jako przyjęte.

P. Merunowicz, cofa następnie drugą część swego wniosku.

Przemawia p. Piniński.

Marszałek proponuje, aby naprzód prowadzoną była rozprawa, nad formalnym wnioskiem p. Merunowicza.

Po zamknięciu rozprawy nad powyższym formalnym wnioskiem, przemawia p. sprawozdawca.

Izba odrzuca wniosek p. Merunowicza.

Następuje rozprawa nad poprawką p. Skałkowskiego.

Przemawia p. Piniński i wnosi, aby w ustępie a) po słowie „zwierzchnościami“ dodane zostało słowo „dominiami“.

Przemawia p. Skałkowski.

Przemawia p. Piniński.

Przemawia p. Fruchtman.

Przemawia p. Komisarz rządowy c. k. Radea Dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawo. dawca, godząc się na poprawkę p. Pinińskiego.

Izba odrzuca poprawkę p. Skałkowskiego.

Izba uchwała następnie §. 1. w stylizacji komisji z poprawką p. Pinińskiego.

Sprawozdawca czyta:

§. 2.

Gdziekolwiek w niniejszej ustawie, bez innego określenia jest mowa o wspólnych gruntach, należy rozumieć przez nie grunta w §. 1. oznaczone.

Do wzmiankowanych gruntów zaliczają się — nie naruszając wszakże praw przez zasiedzenie nabytych — także te grunta, które w myśl §. 1. podlegały pierwiej wspólnemu użytkowaniu, następnie jednak przeszły skutek fizycznego podziału w posiadanie prywatne, jeżeli podział ten nastąpił nietylko bez zezwolenia właściwej władzy, ale także i w księgach hipotecznych nie został przeprowadzony. Do tejże samej kategorii należą dalej i te grunta w §. 1. oznaczone, które na rzecz każdoczesnych posiadaczy pewnych realności zapisane są w księgach hipotecznych według idealnych części.

Grunta, które podług patentu cesarskiego z 5. lipca 1853 r. Dz. u. p. Nr. 130. odstąpione zostały do wspólnego użytkowania i wspólnego posiadania pewnej gminie, miejscowości lub ogółowi uprawnionych, jeżeli tylko posiadają warunki w §. 1. wskazane, nie mogą być wyłączone od zastosowania do nich niniejszej ustawy, tak samo jak i grunta stanowiące dobro gminne i podlegające wspólnemu użytkowaniu w myśl §. 68. ust. gm. z 12. sierpnia 1866. Nr. 19. Dz. ust. kr., §. 69. ustawy z 3. lipca 1896. Nr. 51. Dz. ust. kr., §. 74. ust. z 13. marca 1889. Nr. 24. Dz. u. kr.

Natomiast nie można zaliczać między grunta w §. 1. oznaczone, gruntów, stanowiących zakładowy majątek gminy.

Przemawia p. Skałkowski i wnosi §. 2. w następującej stylizacji:

§. 2.

Do gruntów wspólnych, w pojęciu niniejszej ustawy, należą także:

a) grunta dawniej wspólnie użytkowane, następnie fizycznie podzielone i w prywatnym posiadaniu zostające, jeżeli podział nastąpił bez zezwolenia władzy, a nie jest w księgach hipotecznych przeprowadzony;

b) grunta zapisane w księgach hipotecznych według idealnych części, na rzecz każdoczesnych właścicieli pewnych realności;

c) grunta odstąpione tytułem ekwiwalentu serwitutowego w myśl ces. patentu z 5. lipca 1853, Nr. 131, Dz. pr. państw. do wspólnego posiadania i użytkowania pewnej gminie, części gminy lub spółce uprawnionych, jeżeli do takich gruntów można zastosować postanowienia §. 1. tej ustawy;

d) grunta będące dobrem gminnym, użytkowane wspólnie w myśl §. 68. ustawy gminnej z 12. sierpnia 1866, Nr. 19. Dz. u. kr., §. 69 ustawy z 3. lipca 1896, Nr. 51, Dz. ust. kraj. i §. 74. ustawy z dnia 13. marca 1889, Nr. 24, Dz. ust. kraj.

Grunta należące do zakładowego majątku gminy, nie podlegają przepisom tej ustawy.

Izba popiera poprawkę p. Skałkowskiego.

Po zamknięciu rozprawy, przemawia p. sprawozdawca.

Izba odrzuca poprawkę p. Skałkowskiego, następnie uchwała Izba §. 2 zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 3.

Pod wymaganiem do zastosowania niniejszej ustawy, wspólnem, lub kolejnem użytkowaniem, rozumieć należy:

1. wspólne, lub kolejne używanie gruntu pod uprawę lub na pastwisko;

2. także użytkowanie trawy, trzciny, drzewa, torfu, darni, lub ściółki.

Obojętnem jest, czy użytkowanie gruntu było równomierne, czy też różne co do przestrzeni, czasu, sposobu i miary użytkowania.

Izba uchwała bez rozprawy §. 3. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 4.

Na żądanie uczestnika (§. 20.) można za zezwoleniem władzy wciągnąć do podziału także i grunt wyłącznie do niego należący, o ile by to przyczyniło się do zadowalniającego rozwiązania wspólności.

Z tego samego powodu przy dzieleniu lub regulacji nieznaczne różnice pomiędzy udziałami poszczególnych uczestników a przypadającymi za nie wynagrodzeniami mogą być wyrównane pieniędzmi.

Wynikłe stąd wynagrodzenia pieniężne mogą być wydane uczestnikom, którym zostały przyznane, już w toku postępowania (§. 3 ustawy państwowej), jeżeli przez to nie zostaną uszczuplone prawa osób trzecich.

Jako nieznaczną, w myśl ustępu drugiego, uważać należy tę różnicę, która nie przekracza dwudziestej części wartości udziału odnośnego uczestnika, a to z uwzględnieniem już ubytków, lub przyrostów gruntowych (§§. 84. i 85.) wynikłych z powodu urządzeń gospodarczych lub wykupna wzajemnych świadczeń.

Izba uchwała bez rozprawy §. 4. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 5.

Części wspólnych gruntów, które z powodu swego położenia podlegają szczególnym uszkodzeniom albo obciążone są takimi ciężarami gruntowymi, które podział znacznie utrudniają, mogą być wyłączone od podziału.

Do gruntów takich zaliczają się w szczególności te, które w porównaniu z innymi wspólnymi gruntami podlegają znacznie większemu niebezpieczeństwu uszkodzenia przez zasypywanie, osunięcie, oberwanie się brzegów lub powódzie albo których ciężary gruntowe są szczególnie wysokie lub co do swej wartości trudno oznaczyć się dające.

Przemawia p. Skałkowski i wnosi §. 5. w następującej stylizacji:

§ 5.

Można wyłączyć od podziału części wspólnych gruntów, które przez położenie swoje podlegają szczególnym uszkodzeniom, albo obciążone są gruntowymi ciężarami, utrudniającymi znacznie przeprowadzenie podziału.

Mianowicie wyłączone być mogą od podziału grunta, zagrożone zasypianiem, osunięciem, oberwaniem brzegów, powodzią i t. p.

Grunta, których obciążenie jest nader wysokie, albo obciążone są w ten sposób, że wartość ciężaru nie może być łatwo oznaczoną, również od podziału wyłączone być mogą.

Izba popiera poprawkę p. Skałkowskiego.

Po zamknięciu rozprawy, przemawia p. sprawozdawca, zgadzając się na poprawkę p. Skałkowskiego.

Izba uchwała w §. 5. w stylizacji p. Skałkowskiego.

Sprawozdawca czyta :

§. 6.

Jeżeli wspólność gospodarcza oprócz nieruchomości, oznaczonych w §. 1., posiada także i inne nieruchomości albo ruchomy majątek, natenczas należy je w myśl niniejszej ustawy wciągnąć do podziału lub regulacyi.

Izba uchwała bez rozprawy §. 6. zgodnie z wnioskiem komisyi.

Sprawozdawca czyta :

§. 7.

Regulacya wspólnych praw użytkowania polega w miarę istniejących, w danym wypadku stosunków, albo

a) na określeniu samychże praw użytkowania, lub części tych praw pod względem rozciągłości, miejsca i sposobu wykonywania, jakoteż pod względem czasu, miary i trwania użytkowania, albo też

b) na ustanowieniu udziałów w stosunku do całości, według których poszczególni uprawnieni dzielić się mają całym pożytkiem uzyskanym w ciągu pewnego okresu gospodarczego, lub kwotą ze sprzedaży tychże pożytków uzyskaną.

Regulacya tycząca się prawa zarządu wspólnych gruntów, może być według niniejszej ustawy wtedy tylko przeprowadzoną, jeżeli zarząd tychże gruntów nie został już określony przez ustawę gminną lub inne przepisy dotyczące dobra gminnego, albo też, jeżeli pomimo uregulowania w myśl tych przepisów okazuje się potrzeba wydania jeszcze szczególnych zarządzeń, mających na celu odpowiedni zarząd gruntów, stanowiących zarząd gminy.

Przemawia p. Skalkowski i wnosi §. 7. w następującej stolizacyi :

§. 7.

Regulacya wspólnych praw użytkowania może być przeprowadzona :

1. Przez dokładne określenie rozciągłości, miejsca i sposobu wykonywania tych praw, tudzież czasu, miary i trwania użytkowania, -- albo

2. przez oznaczenie udziału każdego z uprawnionych.

W tym drugim wypadku regulacya oznaczy, ile przypadnie poszczególnym uprawnionym z pożytków, uzyskanych w pewnym okresie gospodarczym, albo też z pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży tych pożytków.

Regulacya zarządu wspólnych gruntów może nastąpić tylko w następujących wypadkach :

a) jeżeli zarząd ten nie jest już unormowany ustawą gminną albo innymi przepisami prawnymi, dotyczącymi dobra gminnego, -- albo też

b) jeżeli zachodzi potrzeba wydania szczególnych zarządzeń, względem gruntów, dobro gminy stanowiących, pomimo, że istnieją już normy zarządu, wynikające z ustawy gminnej lub specjalnych przepisów.

Izba popiera poprawkę p. Skalkowskiego.

Przemawia p. Piniński i stawia poprawkę, aby w ostatnim ustępie §. 7. wykreślić słowa: „tycząca się prawa“; zaś w tym samym ustępie, przedostatnim wierszu zamiast „mających na celu odpowiedni zarząd“ powiedzieć „dla zarządu“.

Izba popiera tę poprawkę p. Pinińskiego.

P. Skalkowski odstępuje od drugiej części swego wniosku, rozpoczynającej się od słów „Regulacya zarządu wspólnych gruntów może nastąpić...“

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca i godzi się na pierwszą część wniosku p. Skalkowskiego i na poprawkę p. Pinińskiego.

Izba uchwala §. 7. w stylizacji przyjętej przez p. sprawozdawcę.

Sprawozdawca czyta:

§. 8.

Z podziałem i regulacją połączonem być musi zaprowadzenie wszystkich tych wspólnych urządzeń, które są niezbędne potrzebne, celem utworzenia przystępu do gruntów przyznanych tytułem wynagrodzenia, wszakże ile możności unikając ustanowienia służebności, oraz celem umozbienia odpowiedniego użytkowania tych gruntów albo celem zapewnienia wykonywania praw uregulowanych. Przytem jednak nie należy przekraczać przeciwywistej potrzeby a zwłaszcza przy istniejących już drogach, rowach, strumykach i mostach mają być przeprowadzone tylko konieczne zmiany. Zarządzeniom w tej mierze mogą osoby nie będące uczestnikami sprzeciwić się tylko wtedy, gdyby skutkiem tych zarządzeń, wyniknąć mogła dla nich znaczna szkoda.

Przemawia p. Skałkowski i wnosi §. 8. w następującej stylizacji:

§. 8.

Do gruntów przyznanych tytułem wynagrodzenia należy utworzyć potrzebny przystęp.

Również należy utworzyć te wspólne urządzenia, które są potrzebne dla użytkowania takich gruntów, albo dla wykonywania uregulowanych praw.

Przy istniejących drogach, mostach, rowach i strumykach tylko konieczne zmiany będą przeprowadzone.

Ustanowienia służebności należy ile możności unikać.

Osoby nie będące uczestnikami mogą się sprzeciwić takim zarządzeniom, jeżeli wynikłaby stąd dla nich znaczna szkoda.

Izba popiera powyższą poprawkę p. Skałkowskiego.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba odrzuca poprawkę p. Skałkowskiego.

Następnie uchwala Izba § 8. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

ROZDZIAŁ DRUGI.

O władzach dla spraw podziału i regulacji.

§. 9.

Właściwemi władzami są w sprawach podziału wspólnych gruntów, jakoteż regulacji wspólnych praw użytkowania i zarządu:

przysięgli komisarze miejscowi.

komisya krajowa przy politycznej władzy krajowej,

komisya ministeryalna przy ministerstwie rolnictwa.

Gdzie w ustawie niniejszej bez bliższego określenia jest mowa o władzach, odnosi się to do władz powyższych.

Przemawia p. Kulczycki i wnosi, aby na końcu §. 9. dodać osobny ustęp:

Przysięgli komisarze miejscowi i członkowie obu komisji, podlegają jako sędziowie przepisowi art. 9. ustawy z 21. grudnia 1887, l. 144 Dz. p. p.

Izba popiera powyższą poprawkę p. Kulczyckiego.

Przemawia p. Paszkowski.

Po zamknięciu rozprawy, przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwala §. 9. zgodnie z wnioskiem komisji.

Następnie Izba odrzuca dodatek postawiony przez posła Kulczyckiego.

Sprawozdawca czyta:

§. 10.

Do władz tych należy także przeprowadzenie rozprawy i rozstrzygnięcie sporów,

które powstaną między uczestnikami (§. 20. niniejszej ustawy) wzmiankowanych w §. 1. gruntów, co do posiadania lub własności pojedynczych części tych gruntów, tudzież przeprowadzenie rozprawy i rozstrzygnięcie co do wzajemnych świadczeń za użytkowanie takich gruntów lub ich pojedynczych części. Władze te mają zawsze już przy rozpoczęciu swej czynności sprawdzić, czy zachodzą powyższe warunki ich własności.

Spory, dotyczące się własności lub posiadania realności, z których posiadaniem połączony jest w myśl niniejszej ustawy udział w gruntach wspólnych albo prawo użytkowania lub zarządu albo też wreszcie roszczenie w myśl §. 23, należą nawet po ogłoszeniu własności powyższych władz do zwyczajnego sędziego.

Od terminu oznaczonego w §. 60. tej ustawy, od którego zaczyna się własność tych władz, wykluczoną jest własność wszystkich innych władz, do których zakresu w innym razie takie sprawy należą. Jeżeli jednak w owym terminie sprawy te były już wytoczone przed sędzią zwyczajnym, natenczas uzasadniona przez to własność tego sędziego pozostaje w swej mocy. Spory takie, o ile ich załatwienie nie miałyby nastąpić podług procedury cywilnej w myśl art. XLVII. ustawy z 1. sierpnia 1895. Nr. 112. D. p. p., winny od tego czasu toczyć się w dalszym ciągu według przepisów o postępowaniu sumarycznym, chybaaby miało przez to być naruszone prawo formalne, które jedna, lub druga strona sporna nabyła.

Izba uchwała bez rozprawy §. 10. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 11.

Sprawy urzędzeń gospodarczych połączonych z podziałem lub regulacją, a względnie sprawy założenia i przyszłego utrzymania tych urzędzeń należą również do władz w §. 9. wyszczególnionych.

Własność tych władz odnosi się także do spraw, które w celach podziału, lub regulacji wymagają rozstrzygnięcia ze stanowiska prawa wodnego lub leśnego. Władze te mają przytem stosować przepisy prawa wodnego, względnie leśnego, o ile niniejsza ustawa w tym względzie inaczej nie postanawia.

Jeżeli jednak przy podziale lub regulacji wyłonią się sprawy dotyczące regulacji kolei żelaznych lub dróg publicznych, albo też sprawy podpadające pod ustawę budowniczą, natenczas tego rodzaju sprawy nie należą do zakresu wzmiankowanych władz. W sprawach tego rodzaju po wszystkie potrzebne decyzje lub zarządzenia udawać się trzeba do tych władz, do których ustawowego zakresu one należą.

Izba uchwała bez rozprawy §. 11. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 12.

W postępowaniu podziałowem lub regulacyjnem dochodzenie w sprawach spornych należy do komisarza miejscowego, zaś wydawanie orzeczeń do komisji krajowej z dozwoleniem odwołania się do komisji ministeryalnej.

Komisye te rozstrzygać będą stosownie do postanowień odnośnych ustaw i po dokładnem rozważeniu całej treści rozprawy osądzą, czy to, co strony podają, uważać należy za prawdziwe, lub nie.

W uzasadnieniu swoich orzeczeń winny wspomniane komisye przytoczyć okoliczności, które na ich wydanie wpłynęły.

Izba uchwała bez rozprawy §. 12. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 13.

Komisarzy miejscowych mianuje Namiestnik po porozumieniu się z Wydziałem krajowym i z obu Prezydentami wyższych

sądów krajowych z pomiędzy osób ukwalifikowanych do urzędu sędziowskiego lub politycznej administracji, do prawno-administracyjnej służby przy zarządzie lasów państwowych i dóbr funduszowych, do adwokatury lub notaryatu a obznajomionych ze stosunkami rolniczymi, albo też z pomiędzy teoretycznie i praktycznie wykształconych rolników lub leśników, którzy udowodnią znajomość ustaw i przepisów odnoszących się do podziału i regulacji i w związku z niemi będących.

Komisarze miejscowi, którzy już jako urzędnicy państwowi nie złożyli przysięgi służbowej, mają być zaprzysiężeni dla poruczonej im czynności i mają odnośnie do tej czynności prawa i obowiązki zaprzysiężonych urzędników.

Komisya krajowa przeznaczona do poszczególnych przeprowadzić się mających podziałów i regulacji. W trudniejszych wypadkach mogą być wyznaczeni osobni komisarze miejscowi dla prawnych i ekonomicznych spraw podziału i regulacji; jednemu z nich poruczy się kierownictwo.

Izba uchwała bez rozprawy §. 13. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 14.

Komisya krajowa przy politycznej władzy krajowej składa się z Namiestnika albo jego zastępcy jako przewodniczącego, referenta, trzech członków ze stanu sędziowskiego i delegata Wydziału krajowego.

W wypadkach w §. 17. przewidzianych komisya krajowa zwiększoną zostanie o jednego członka ze stanu sędziowskiego.

Przewodniczący głośuje także, a przy równości głosów ten wniosek staje się uchwałą, do którego on się przyłącza.

Izba uchwała bez rozprawy §. 14. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 15.

Zastępcę przewodniczącego wyznacza Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym i z Prezydentem wyższego Sądu krajowego lwowskiego z pośród członków Wydziału krajowego, referenta zaś sam Namiestnik. Członków ze stanu sędziowskiego wyznacza Prezydent wyższego Sądu krajowego we Lwowie, a delegata Wydziału krajowego Wydział krajowy i to niekoniecznie z pośród swego grona. W ten sam sposób będą wyznaczeni: drugi zastępca przewodniczącego, zastępca referenta, zastępca delegata Wydziału krajowego, wreszcie w odpowiedniej liczbie zastępcy członków ze stanu sędziowskiego.

Zastępcy przewodniczącego mają przy objęciu swoich funkcji złożyć w ręce Namiestnika przyrzeczenie w miejsce przysięgi, iż przestrzegać będą ustaw i sumienie wypełniać swoje obowiązki.

Izba uchwała bez rozprawy §. 15. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 16.

Skład komisji ministeryalnej oznacza przy zachowaniu przepisów §. 17. Minister rolnictwa w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych i Ministrem sprawiedliwości.

Izba uchwała bez rozprawy §. 16. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 17.

Tak komisya krajowa, jakoteż i komisya ministeryalna wydają swoje orzeczenia na posiedzeniach gremialnych większością głosów. Połowa członków tej komisji uprawnionych do głosowania musi należeć do stanu sędziowskiego. Jeżeli jednak komisya w taki sposób złożona rozstrzygać ma spory, które, jeżeliby nie chodziło o podział albo o regulację, należałyby do ustawowego zakresu zwyczajnych sądów, musi być

komisya zwiększoną o jednego członka ze stanu sędziowskiego. W kwestyach gospodarczych należy wezwać i przesłuchać gospodarzy wiejskich lub techników kultury krajowej jako doradców.

Izba uchwała §. 17. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

§. 18.

W razie przekroczenia tymczasowych lub innych zarządzeń, wydanych w sprawach niniejszej ustawy mogą władze nakładać kary pieniężne do wysokości 100 zł., niemniej ustanawiać i nakładać kary porządkowe do 25 zł. wysokości.

Grzywny wpływają do funduszu krajowego.

Izba uchwała bez rozprawy §. 18. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 19.

Bliższe szczegóły odnoszące się do toku czynności wzmiankowanych władz ustanowione będą w drodze rozporządzeń.

Izba uchwała bez rozprawy §. 19. zgodnie z wnioskiem komisji.

Przemawia p. Skalkowski i wnosi, aby dalszą rozprawę nad projektem ustawy odroczyć do dnia następnego.

Przemawia p. Piniński za tym wnioskiem.

Marszałek oznajmia, iż dalszą rozprawę odracza i przystępuje do zamknięcia posiedzenia.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych interpelacyj:

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski, odczytuje następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego.

I n t e r p e l a c y a
do Jaśnie Wielmożnego Pana
Komisarza Rządowego.

W dniu 23. listopada 1897 roku, odbyła się w c. k. Starostwie rzeszowskiem licytacja, na prawo polowania gmin: Raclawówka, Zabierzowa i Kielanówki. zaś 24. listopada, wydzierżawiono prawo polowania gminy Borek stary, na czas od 1. stycznia 1898—1904 roku.

Prawo polowania w gminie Raclawówka zaliczył jako najwyżej ofiarujący, Wojciech Kalandyk, zaś w gminach Zabierzowie, Kielanowie i Borku starym, Jan Broda. Pierwszy złożył do rąk Komisarza rządowego kaucyę w kwocie 42 złr. i stempel na 63 ct., drugi zaś 47 złr. 20 ct., oraz na stemple 63 ct., poczem podpisawszy odnośny protokół, pewni byli, że prawo polowania do nich należy. Tymczasem co się stało? Oto w dwa tygodnie po tym wypadku zwraca im c. k. Starostwo owe kaucye, a w rezolucyi donosi Wojciechowi Kalandykowi, że to polowanie co on go kupił, nadało c. k. Starostwo za tą samą kwotę, panu Michniewiczowi, adwokatowi, a polowanie zakupione przez Jana Brodę, nabył od c. k. Starostwa, pan baron Brunicki.

Nadmienia się ten fakt, że ci panowie nie tylko tych polowań nie licytowali, ale nawet w dniu licytacji nie byli przy niej.

Rozumie się, że zwracanych im przez c. k. Starostwo kaucyj pokrzywdzeni nie wzięli, natomiast wnieśli rekurs do Wysockiego c. k. Namiestnictwa, na który dotąd nie mają żadnej odpowiedzi.

W obec powyższego faktu, podpisani zapytują Wysocki c. k. Rząd:

Na jakiej podstawie mogło c. k. Starostwo usunąć pierwotnych licytantów, a dać ludziom, którzy tego nie licytowali, ani przy tem nie byli?

Czy Wysocki c. k. Rząd, załatwi rekurs pokrzywdzonych po ich słuszności i czy nie

raczy pouczyć c. k. Starostwo tamtejsze, aby na przyszłość postępowało prawniej?

Lwów, dnia 7. lutego 1898.

Interpelujący;
Jakób Bojko w. r.

A. Średniawski, Potoczek, Okuniewski, A. Styła, Data, G. Milan, Warzecha, Dr. Bernadzikowski, Ostapczuk, W. Szwed, Kramarczyk, Nowakowski, Wójcik, Żardecki.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski, odczytuje następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego.

I n t e r p e l a c y a
do Jaśnie Wielmożnego Pana
Komisarza Rządowego
we Lwowie.

Zważywszy, że w kraju dzieją się różne nadużycia na targach, przy sprzedaży opasowego bydła;

zważywszy dalej, że ustanowienie wag w miejscach targowych byłoby ważnym czynnikiem do zbadania wartości sprzedac się mającej sztuki bydła lub nierogacizny, zapytują przeto podpisani, czyli Wysoki c. k. Rząd jest skłonny w gminach tych, w których się targi odbywają, wprowadzić wagi na bydło opasowe i tym sposobem zapobiedz wszelkim wyzyskiwaniom i nadużyciom, ze strony niesumiennych kupców, a względnie handlarzy bydła?

Lwów, dnia 7. lutego 1898.

Interpelujący:
Data w. r.

Wójcik, Trzeciecki, Karol Dzeduszycki, Żardecki, Klemensiewicz, Cielecki, Kramarczyk, Bojko, Średniawski, Styła, W. Szwed, Potoczek, Dr. Bernadzikowski, Milan, Warzecha.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski odczytuje następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego:

I n t e r p e l a c y a
do Jaśnie Wielmożnego Pana Komisarza
rządowego

Niedawno miałem zaszczyt zwrócić uwagę Wysokiego Rządu na karczmy jako siedziby zepsucia ludu i wyraziłem potrzebę innej polityki propinacyjnej w ogóle a teraz na dowód jak karczmy są uprzywilejowanymi gniazdami złodziei i rozbójników podaję przykład ze Szopkowa ad Lachodów powiat Przemysłany.

Szopki ad Lachodów, 16. stycznia 1898.

Wielmożny Panie Pośle!

W niedzielę z 9. stycznia r. b. Nr. 2. na stronie 28. Wielmożny Pan poseł wyraża życzenie wezwania rządu o ograniczenie ilości karczmy i wymagania od szynkarzy świadectw moralności potwierdzonych przez duszpasterza. Wniosek Wielmożnego Pana popartym i uwzględnionym być powinien bezwarunkowo, a dla poparcia go niech następujący przykład będzie za podstawę.

Mając w Dobrzy szlacheckiej powiatu dobromilskiego realność dominikalną z różnych parcel złożoną, trudną do gospodarstw sprzedałem takową braciom i sąsiadom, a kupiłem sobie majątność dworską w ilości 30 morgów w jednym położeniu tu na Szopkach I. „osada Łahodowska“ przy gościńcu krajowym lwowsko-żłoczowskiem o 5 mil za Lwowem położoną od Izraelity Herszka Lufszitza za 5.200 zł. w. a. w roku 1893, o gdem tę majątność odebrał w posiadanie, wyż wspomniany sprzedawca przy rozmowie ze mną oświadczył mi, że on swoją majątność sprzedał przez swego sąsiada złego, Mendla Grebla z powodu, że on go kradł, kilka krów otruł i straszliwie mu byłem i drobiem szkodę robił.

W jesieni 1894. nie mogąc dostać zmłocków, a tu żyto czas siał, wziąłem

cep do ręki i dalejże ocierać żyto. W sobotę wieczorem tegoż samego dnia przychodzi do mnie żona Mendla Grebla, Fajga Grebel, aby jej sprzedać żyta pół ćwierci, bo jej brakło zagona dosiać, ja jej stanowczo odmówił sprzedaży żyta, widocznie z jej namowy skradziono mi żyta pół korzec i 2 żelazne łańcuchy od wozu z soboty na niedzielę w nocy, a w poniedziałek z rana to żyto u Mendlowej żony młynkowano i posiano, poczem kilka rzeczy gospodarskich mnie skradziono i jeden rok jako tako przeszedł, bo wspomniany Mendel Grebel ze żoną Fajdzą tylko potajemnie szynkował.

Nareszcie otrzymał widocznie Mendel Grebel pozwolenie od starostwa przemysłańskiego na otwarcie szynkowni ostrych napojów i piwa a że ta karczma jest w czystem polu na krzyżowej drodze, od gminy przynależnej położona, przy której oprócz mego zabudowania tylko 3 domy się znajdują o 2 kilometry od najbliższej gminy Unterwal położone prawdziwą matką złodziei, albowiem znani z gruntu złodzieje dniem i nocą przebywają beczynn timer po całych dniach spijają poza karczmą dniami, a prawie każdej nocy po oznaczonej 9-tej godzinie szynk oświetlony. A mnie zaczęto na dobrze okradać; i tak w marcu r. z. skradziono mi przez podartą strzechę ćwierć korca koniczu siennego, pół korca pszenicy i pół korca kukurudzy z 3-ma workami ze stodoły, lejce podwójne z rzemiennymi kantarami, później o 3 tygodnie przed wieczorem skradziono mi ze stodoły pług, łańcuch, 2 klucze do maszyny młocarniej i siewkarni, tudzież widły stalowe do gnoju i płachtę z zgrzebnego płótna, we dwa tygodnie później rozbito u stodoły kłótkę w celu ukradzenia siewkarni, lecz nadaremnie bo my siewkarnię ze stodoły na której Mendel Grebel ze swoim wspólnikiem szynkarskim głównym złodziejem sobie prosił siewki urznąć przed dwoma dniami, widocznie oni to obaj kłótkę rozbili.

Z końcem sierpnia r. z. wysyłali szynkarze Mendel i Fajga Grebel swego służą-

cego żyda, kraść moją z pola kukurudzę, której około 1 korzec skradł, nareszcie napędzała umyślnie wspomniana arendarka gęsi i kury oraz bydło w moją pszenicę posianą w jesieni r. z. i na moje upomnienie i naganę by nie puszczała bydła i drobiu w pszenicę, kazała mi sobie pszenicę zagrodzić bo ona nie będzie paść swego bydła i drobiu, z resztą wystawiając mi tyłek.

W takim razie byłem zmuszony użyć niemiłego mi ale prawnego środka, wysłałem z kosturem dwóch synów którzy z 20-tu kur położyli jedną trupem; małżonkowie Greble natomiast zaprzysięgli zemstę za kurę i oto w kilka dni później w nocy gdy my się spać pokładli około 10 godziny, jednym trzaskiem drągami w mojem mieszkaniu wybito mi dwa okna z 12 szyb złożonych, przytem skradziono mi przed wybiciem okien psa który aż na drugi dzień przed południem do domu się zjawił.

W 4 dni po wybiciu okien zabrano mi w nocy 2 dzierzony z pasieki po dwa roje w sobie mieszczące, wyniesiono za mój grunt od Łahodowa, rozbito, miód zabrano, a pszczoły słomą spalono.

Za kilka dni później, puściła znów po swojemu wyż rzeczona arendarka krowę z bykiem w moje buraki, a gdym zamierzył z żoną swoją tę krowę grabić w celu zapłacenia szkody, takowa krowę gwałtownie nam odebrała, a gdy my jej przedstawiali, że nam okna wytłukli, to ona powiedziała: mij Mendel ty wikon ne wybywałe ja szezce dam litru horiwyky to ty jeszce wikna wybjut i oczy ty wybjut i duszu z tebe wybjut“.

Na ostatek w samo południe drugiego dnia Bożego Narodzenia r. z. skradziono mi starą indyczkę, bo Fajga Grebel zaprzysięgła, że ona sobie za zabita kurę odbierze dubelt, — tak to żydzi szynkarze nam się wypłacają!

W każdej z tych trzech kradzieży udawaliśmy się do posterunku c. k. Żandar-

meryi w Kurowicach, skąd żadnej pomocy nie otrzymaliśmy, aż nareszcie od pewnej osobistości dowiedzieliśmy się, że postenkomendant w Kurowicach pozostaje w miłych stosunkach ze siostrą rodzoną naszej a wyż wspomnianej arendarki Fajgi Grebel, śliczne rzeczy!

O tem wszystkim już spisałem doniesienie fajne do c. k. Starostwa w Przemyślanach, ale wstrzymałem je u siebie, z obawy by mię żydzi wyż wspomnieni nie spalili lub zabili, jeżeli byim Starostwo wyszynku zabroniło; muszę wszystko cierpie wyrażnie z obawy zemsty od żydów, bowiem tu żydzi robią wszelkie niesprawiedliwości bezczelne.

Skradli mię przeszło na 60 złr. — Udaję się więc w mem optakanem położeniu do Łaski Wgo Pana, upraszając Go o zrobienie co potrzeba w celu usunięcia złego.

Kreślę się z wysokiem poważaniem dla Wgo Pana posta.

Andrzej Demkowicz Dobrzański
współ. wł. I, osada Łahodowska.

o. p. Podhajczyki

Zważywszy, że przytoczony dowód, jest tylko jednym typowym przykładem ucisku, pod jakim jęczy ludność chrześcijańska, zwłaszcza we wschodniej części kraju, a mianowicie część jej ta najlepsza, która wzbrania się ugiąć karku w jarzmo żydowskich szynkarzy, opilstwa i zbrodni, wyrażając zupełną ufność, że Władza w przytoczonym wypadku, użyje energicznych a stosownych środków dla ochrony i bezpieczeństwa życia i mienia zagrożonego obywatela.

Zapytujemy JWgo p. Komisarza rządowego:

Czy Wysoki Rząd nie byłby prócz tego skłonny, rozpocząć odpowiedniej akcji w drodze ustawowej i administracyjnej celem wytepienia wszystkich tego rodzaju gniazd złodziejstwa i rozboju?

Lwów, 4. lutego 1898.

Interpelujący:

St. Potoczek w. r.

Dr. Bernadzikowski, Data, Bojko, F. Krempa, Dr. Olpiński, Milan, Styła, Żardecki, Średniawski, Hamorak, Winniczuk, Niebyłowiec, W. Szwed, Warzecha, Kramarczyk.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Przemawia pod względem formalnym, p. Koziembrodzki i wnosi, aby petycją L. s. 1342, przydzieloną komisji administracyjnej, przekazać Wydziałowi krajowemu jako komisji.

Izba uchwała bez rozprawy ten wniosek.

Sekretarz p. Karatnicki, odczytuje następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego.

I n t e r p e l a c y a
do c. k. Komisarza Rządowego.

Podpisani pozwalają sobie podać do wiadomości c. k. Rządu kilka faktów samowoli Starosty żółkiewskiego Jana Czeżowskiego, który od lat trzech rządzi powiatem przy pomocy terroryzmu i jawnego naruszenia ustaw.

I tak:

1. W dniach 13, 14 i 15 Lipca 1896 przeprowadzono w Żółkwi wybory uzupełniające połowy członków Rady miejskiej, których mandaty zgasły jeszcze w marcu 1896.

Starosta Czeżowski ułożył sam listę kandydatów, kazał odbić tę listę na zielonych kartkach, które przy wejściu rozdawał dyurnista Starostwa, Kesler, a jawnie agitował za kandydatami starościńskimi c. k. sekretarz powiatowy Starostwa, Słonecki.

Zielona barwa karteczek była kontrolą, czy dotyczący wyborca głosuje na kartką starościńską.

Oprócz tego sam Starosta zawołał do siebie wpływowych żydów, którym poprostu nakazywał głosować na swoje kartki, tudzież wpływać na uboższych żydów, by nie wazyli się głosować na innych kandydatów.

Lista starościńska zwyciężyła we wszystkich trzech kołach, jednak Namiestnictwo na wniesiony przez pokrzywdzonych wyborców protest, zniosło przeprowadzone wybory orzeczeniem z dnia 31. Maja 1897. l. 35.066 i poleciło przeprowadzenie nowych wyborów.

Od tego czasu mija już niespełna rok, zaś od wygaśnięcia mandatów połowy członków Rady miejskiej dwa lata, a mimo tego c. k. Starostwo wstrzymuje przeprowadzenie nowych wyborów, chcąc dla siebie przygotować wyborców i odpowiednich kandydatów.

2. Tak samo skończyła się kadencja urzędujących Rad gminnych w pięćdziesięciu kilku gminach powiatu żółkiewskiego jeszcze w marcu 1897, a Starosta nie każe przeprowadzać nowych wyborów, mając powolne narzędzie dla swoich celów w starych zdemoralizowanych wójtach;

3. Jak bardzo polubił Starosta żółkiewski dotychczasowych zdemoralizowanych wójtów, świadczy o tem fakt, że pomimo uchwał Wydziału powiatowego, zawieszających niesumiennych wójtów w ich urzędowaniu, Starosta trzyma ich i nadal na ich stanowiskach.

Mianowicie uchwalił Wydział powiatowy na posiedzeniu z dnia 15-go czerwca 1897 l. 1209 jednogłośnie zasuspendować wójta w Kuninie, Łeska Lohina, i wójta w Majdanie, Michała Rohulę, którzy rozkradają majątek gminny, dopuszczają się licznych nadużyć i niszczą majątek gminny.

Starosta żółkiewski odezwą z dnia 15. września 1897 l. 17.559 (a więc po trzech miesiącach) zwrócił akta. Wydziałowi powiatowemu celem przeprowadzenia śledztwa dyscyplinarnego przeciw Łeskiemu Lohinowi.

Wydział powiatowy przeprowadził natychmiast śledztwo dyscyplinarne i uchwala z dnia 25. października 1897 l. 2103 przedłożył akta Starostwu z prośbą o usunięcie Łeska Lohina z urzędu i o uznanie go za niezdolnego do sprawowania urzędu radnego na przeciąg lat trzech.

Sprawa ta zalega dotychczas w Starostwie, chociaż członkowie gminy już kilkanaście razy udawali się do Starosty ustnie z przedstawieniem zgubnej dla gminy gospodarki Lohina, a udawali się także z przedstawieniem do Jego Ekscelencyi c. k. Namiestnika, jednak bezskutecznie.

Dodać należy, że przeciw Łeskiemu Lohinowi rozpisano na dzień 1. lutego rozprawę główną o zbrodnię ciężkiego uszkodzenia ciała uchwałą c. k. Sądu krajowego we Lwowie z 14. lutego 1898. l. 22.710/97.

Za wójta z Majdanu nie dał Starosta dotychczas żadnej odpowiedzi.

4. W Listopadzie 1897 przeprowadzono wybory uzupełniające jednego członka Rady powiatowej z kuryi wiejskiej, przy których Starosta Czeżowski nakazywał wójtom głosować na swego kandydata, i tym sposobem uniemożliwił wolny wybór, który w powiecie żółkiewskim stał się najzwyczajszą nominacją, wykonywaną bezkarnie przez Starostę.

Zważywszy, że postępowanie Starosty Czeżowskiego sprzeciwia się jasnym przepisom ustawy i kompromituje powagę władzy:

zważywszy, że wstrzymywanie przeprowadzania wyborów Rad gminnych w Żółkwi i w licznych gminach wiejskich wpływa nader demoralizująco na urzędujące Rady gminne, a w szczególności na wójtów, których nadużycia Starosta pokrywa, prócz tego zaś przynosi dotkliwe straty majątkowi gminnemu;

zważywszy, że wkrótce zostaną rozpisane w powiecie żółkiewskim wybory do Rady powiatowej; i zachodzi poważna oba-

wa, że Starosta Czeżowski w dotychczas praktykowany sposób zechce i te wybory przy pomocy terroryzmu i jawnego naruszenia ustaw przeprowadzić po swojej myśli;

zapytują podpisani:

1) Czy długo jeszcze zamierza c. k. Rząd tolerować samowolę Starosty Czeżowskiego i czy pociągnie go za to do odpowiedzialności?

2) Czy gotów jest nakazać bezzwłoczne rozpisanie wyborów Rad gminnych w Żółkwi i 50 kilku gminach powiatu żółkiewskiego?

3) Czy i jak zamierza zabezpieczyć swobodne wybory Rad gminnych i Rady powiatowej w Żółkwi?

Interpelujący:
Dr. Okuniewski w. r.

Nowakowski, Winniczuk, Hamorak, F. Krempa, G. Milan, Klemensiewicz, Dr. Olpiński, Kulczycki, Zajączkowski, Dr. Bernadzikowski, Bojko, Wójcik, Karatnicki, Styła.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Urbański, odczytuje następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego:

Interpelacja

do J. W. Pana Komisarza rządowego

Ludność powiatu Ropczyckiego jest przedmiotem ciągłej samowoli tamtejszego starosty p. Jarosza, który zawzięcie nad tem pracuje, aby wpoić w lud nienawiść do rządu i urzędników. Oto kilka faktów na dowód:

W marcu 1897 miały się odbyć wybory Rady gminnej w Niedźwiadzie powiat Ropczyce. Starostwo ropczyckie zwlekało jednak z rozpisanem tych wyborów, albowiem wójt tamtejszy Michał Bieszczad, wielce zasłużony wobec Starostwa pracą przy wyborach do Rady Państwa zostawał w śledztwie karnem za nadużycie władzy urzędowej. Skończyło się nareszcie śledztwo dzięki zabiegom Starosty Jarosza korzystnie dla wójta Bieszczada.

Wówczas rozpisano wybory Rady gmin-

nej na 27. sierpnia 1897 i odbyły się też rzeczywiście w asystencyi c. k. komisarza starostwa i żandarmeryi, w następujący sposób:

Listy wyborcze nie były sporządzone wcale według przepisów ustawy t. j. według opłacanego podatku, ale tak jak się wójtowi Bieszczadowi podobało. Nie było też wyboru według kół wyborczych, ale głosowano kartkami, rozestaniami na dwa tygodnie przedtem przez wójta do krewnych i znajomych; od razu na wszystkich radnych. Za wszystkich nieobecnych, bez wykazania się pełnomocnictwem głosował sam wójt Bieszczad, wrzucając do urny kartki przez siebie napisane.

Obecny przy tem c. k. komisarz Starostwa milcząc uprawnił takie głosowanie i w ten sposób wybraną została rada gmina z samych krewnych wójta Michała Bieszczada.

Przeciw takiemu głosowaniu i wyborowi wniosło kilkudziesięciu gospodarzy protest do c. k. Namiestnictwa zaraz dnia 2. września 1897. Starostwo w Ropczycach zatrzymało ten rekurs u siebie około 6 tygodni, a tymczasem wójt Michał Bieszczad uzupełniał braki aktu wyborczego, zarzucone w rekursie do c. k. Namiestnictwa, widocznie na podstawie rekursu. Dowiedziawszy się o tem wnieśli interesowani gospodarze gminy Niedźwiady doniesienie wprost do c. k. Namiestnictwa we Lwowie jeszcze dnia 9. października 1897. dotychczas jednak ani załatwienia rekursu z 2. września 1897. ani odpowiedzi na swe doniesienie z 9. października 1897. się nie doczekali. Tymczasem wójt Michał Bieszczad pozostaje znowu w śledztwie za sprzeniewierzenie opłat szarwarkowych, za co przez Wydział Rady powiatowej w Ropczycach grzywną został ukaranym; to pierwszy fakt.

Drugi dowód samowolnego postępowania p. Starosty Jarosza jest następujący.

P. Szwantowski, właściciel majątności tabularnej w Niedźwiadzie i mający prawo wirylnego głosu przy wyborach do Rady

Państwa, oddał go na kandydata w r. 1897 ludowego. To rozgniewało p. Starostę Jarosza do tego stopnia, że nieprawnie, bez przeprowadzenia jakiegokolwiek dochodzenia zamknął mu zupełnie las do wyrębu zdalny, a rekurs przeciw temu zarządzeniu do c. k. Namiestnictwa zatrzymuje c. k. Starosta bezprawnie u siebie już od dłuższego czasu.

Trzeci wypadek: Przy egzekwowaniu należności podatkowych z całą bezwzględnością nęka c. k. Starostwo te gminy, których wyborcy zeszłego roku oparli się wpływom c. k. Starostwa i głosowali na kandydata ludowego. Dodać trzeba, że gminy te z powodu zarazy pyskowej i racicowej mają targi zamknięte, tudzież że zaległości podatkowe przypadają wyłącznie za rok 1897.

Czwarty wypadek: W czasie wyborów posła z 5-tej kuryi Starostwo w Ropczycach zamknęło kuźnię gospodarzowi Jędrzejowi Drozdowskiemu z Witkowic wyraźnie za to, że nie słuchał c. k. Starosty i głosował według własnego przekonania. Za pozór podał p. Starosta Jarosz, że Drozdowski nie posiada karty przemysłowej, chociaż Drozdowski jako gospodarz gruntowy tylko w wolnych chwilach kowalstwem się trudni jako przemysłem domowym.

Pomimo licznych zabiegów już rok mija, a c. k. Starostwo kuźni Drozdowskiemu odemknąć nie pozwala. Nie dość tego jeszcze, grzywnę w kwocie 15 złr. nałożyło c. k. Starostwo na gospodarza Drozdowskiego za kowalstwo bez karty przemysłowej.

Nie omieszkać podać dalszych faktów nadużyć i szykan, jakie lud w powiecie Ropczyckim cierpi od p. Starosty Jarosza. Sądzę jednak, że już te wyżej naprowadzone wystarczają do stwierdzenia niewłaściwego postępowania c. k. Starosty p. Jarosza i uprawniają podpisanych do zapytania się:

Czy J. W. Komisarz rządowy zechce zarządzić, co należy, aby uwolnić ludność powiatu Ropczyckiego już i tak biedną i cierpiącą od podobnych wybryków samowoli p. Jarosza, który osłoną godności c. k. Starosty spełnia raczej obowiązki inkwizytora, czem powszechne niezadowolenie w powiecie przeciw sobie wywołał i zaufanie ludu do c. k. Urzędów podkopał.

W szczególności, czy raczy J. W. Komisarz rządowy usunąć nadużycia pod 1. 2. 3. i 4. wyszczególnione.

Lwów, dnia 7. lutego 1898.

Interpelujący:

Franciszek Krempa.

Dr. Bernadzikowski, Ostapezuk, Wójcik, Warzecha, Kramarczyk, Data, Potoczek, Nowakowski, Styła, Sredniawski, Hamorak, Niebyłowiec, Okuniewski, Barwiński.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 8. lutego 1898 r. 10 rano i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 2, minut 35 po południu.

Marszałek krajowy

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze:

Andrzej Potocki w. r.

Stanisław Niezabitowski w. r.